Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 23 май 1973 йил, чоршанба • № 119 (15. 593). ✦ Баҳоси 2 тийин.

Л. И. БРЕЖНЕВ БОННДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

БОНН, 22 май. (ТАСС махсус мухбири). ГФР канцлери В. Брандтнинг таклифига биноан визит билан Германия Федератив Республикасида бўлган КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Л. И. Брежнев бугун Бонндан жўнаб кетди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, СССР ташқи савдо министри Н. С. Патоличев, граждан авиацияси министри Б. П. Бугаев, СССР маданият министри Е. А. Фурцева, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчилари А. М. Александров ва А. И. Блатов, ТАСС бош директори Л. М. Замятин, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлими мудирининг ўринбосари В. В. Загладин Л. И. Брежнев билан бирга жўнаб кетишди.

СССР ва ГФР давлат байроқлари билан безатилган Кельн-Бонн аэродромида Федерал канцлер В. Брандт, Федерал канцлер ҳузуридаги махсус топшириқлар министри Э. Бар, транспорт министри Л. Лаурицен, хўжалик министри Г. Фридерихс, ГФР ташқи ишлар министрлигининг статс-секретари П. Франк, Федерал ҳукумат матбуот ва информация идорасининг раҳбари Фон Вехмар, ГФРнинг СССРдаги элчиси У. Зам, бошқа расмий кишилар Л. И. Брежневни кузатиб қолишди.

СССРнинг ГФРдаги элчиси В. М. Фалин, ГФРдаги совет элчихонаси ва бошқа совет муассасаларининг ходимлари, Дортмундда «Совет Иттифоқи кунлари»да қатнашаётган делегациянинг аъзолари Л. И. Брежневни ва унинг ҳамроҳларини кузатиб қолишди.

Аэродромда Ғарбий Германия ва чет эл журналистлари катта группаси бор эди.

Аэродромда Федерал канцлер В. Брандт нутқ сўзлади.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ БОШ СЕКРЕТАРИ Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ ГЕРМАНИЯ ФЕДЕРАТИВ РЕСПУБЛИКАСИГА ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДА

ҚЎШМА БАЁНОТ

Германия Федератив Республикаси Федерал канцлери В. Брандтнинг таклифига биноан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети Президиумининг аъзоси Л. И. Брежнев 1973 йил 18 майдан 22 майгача визит билан Германия Федератив Республикасида бўлди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретарига КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, ташқи савдо министри Н. С. Потоличев, граждан авиацияси министри Б. П. Бугаев, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчилари А. М. Александров, А. И. Блатов, ТАССнинг бош директори Л. М. Замятин, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлими мудирининг ўринбосари В. В. Загладин ҳамроҳ бўлдилар.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев Германия Федератив Республикасининг президенти доктор Г. Хайнеман ҳузурида бўлди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев билан ГФР Федерал канцлери В. Брандт бир неча бор суҳбатлашдилар. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико ва Федерал канцлер ўринбосари, федерал ташқи ишлар министри В. Шеель иштироки билан ҳам суҳбатлар бўлди.

Визит давомида ўтказилган учрашувларда қуйидагилар ҳам қатнашдилар:

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи томонидан — ташқи савдо министри Н. С. Потоличев, граждан авиациясининг министри Б. П. Бугаев, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчилари А. М. Александров, А. И. Блатов, ТАССнинг бош директори Л. М. Замятин, СССРнинг ГФРдаги элчиси В. М. Фалин, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлими мудирининг ўринбосари В. В. Загладин, СССР ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзоси А. П. Бондаренко;

Германия Федератив Республикаси томонидан — Федерал экономика министри доктор Г. Фридерихс, Федерал транспорт министри доктор Л. Лауритцен, махсус топшириқлар бўйича федерал министр Э. Бар, ГФР Ташқи ишлар министрлигининг статс-секретари П. Франк, Федерал ҳукумат матбуот ва ахборот маҳкамасининг раҳбари Фон Вехмар, ГФРнинг СССРдаги элчиси доктор У. Зам, ГФР Ташқи ишлар министрлиги министериал-директори Г. Ван-Вель, ГФР Ташқи ишлар министрлиги министериал-директори П. Гермес.

Визит вақтида икки томонлама муносабатларни янада кенгайтириш ва кучайтиришга ёрдам берадиган қуйидаги битимлар имзоланди:

— иқтисодий, саноат ва техника ҳамкорлигини ривожлантириш тўғрисидаги битим;

— маданий ҳамкорлик тўғрисидаги битим;

— ҳаво алоқаси тўғрисидаги 1971 йил 11 ноябрь битимига қўшимча протокол.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ва Федерал канцлер Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги муносабатларнинг туб масалаларини муҳокама қилдилар, актуал халқаро проблемаларга, аввало Европада ва бутун дунёда тинчликни таъминлаш истиқболларига ҳам катта эътибор берилди. Суҳбатлар ошкора ва ишчанлик муҳитида, ҳамжиҳатлик руҳида ўтказилди. Бу эса ҳар иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларнинг характерига мос бўлиб тушади.

Ҳар икки томон 1970 йил 12 август Шартномасини Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги муносабатларда ва умуман Европа тараққиётида тарихий босқич деб ҳисоблайди. Улар якдиллик билан шуни қайд қиладиларки, Шартнома оғир ўтмишни бартараф қилиш учун, ҳар иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларни қайта қуриш ва яхшилаш учун мустаҳкам асосдир. Шартнома имзолангандан буён ўтган қисқа вақт ичида ҳамкорликнинг кўп соҳаларида сезиларли натижаларга эришилди.

Томонлар Шартноманинг ҳаётга тамомила мувофиқ бўлишини таъминлашга, Совет Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги муносабатларни яхшилаш ва ривожлантириш борасида изчил иш олиб боришга қатъий қарор берганликларини изҳор қилдилар. Томонларнинг шу йўлда бундан буён ҳам ўз куч-ғайратларини биргаликда сарф қилишлари улар ўртасида ҳамжиҳатлик ва ишонч вужудга келтиради. Раҳбар арбобларнинг бир-бирлари билан учрашиб, фикрлашиб олишлари бу соҳада алоҳида роль ўйнайди. Бундай учрашувларни келгусида ҳам ўтказиб туриш тўғрисида келишиб олинди.

Бошқа даражаларда ҳам фикрлашиб олиш ва маслаҳатлашиш практикаси ҳар иккала давлат ҳамкорлигининг доимий қисми бўлиб қолганлиги мамнуният билан таъкидлаб ўтилди. Бу практика яхши натижа берди. Бу практика давом эттирилади ва кенгайтирилаверади. Ҳар икки томонни қизиқтираётган халқаро проблемалар ҳам, икки томон муносабатларига доир масалалар ҳам маслаҳатлашиб турилади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ва Федерал канцлер мамнуният билан шуни қайд қилдиларки, 1970 йил 12 август Шартномаси тузилган пайтдан буён ўтган давр ичида Совет Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги савдо-сотиқ анча ўсди. Савдо-сотиқ ва иқтисодий ҳамкорлик тўғрисида битим, шунингдек ҳаво алоқаси тўғрисида битим тузилди. Саноат соҳасида ҳар иккала томон ташкилотлари ва фирмалари ўртасидаги алоқалар анча кучайди. Илмий-техника алоқалари кенгайиб бормоқда. Фан ва техника соҳасида ҳамкорлик қилиш тўғрисида бир қанча битимлар имзоланди. Гамбургда ва Ленинградда бош консулхоналар очилди.

Музокаралар давомида шу нарса таъкидлаб ўтилдики, иқтисодий ва саноат алоқаларини ривожлантириш ҳар иккала мамлакат сиёсатининг муҳим қисмидир, чунки бундай алоқаларнинг ривожлантирилиши халқларга катта наф келтиради, тинчликнинг мустаҳкам моддий негизини вужудга келтиради. Шу билан бирга ҳар икки томон иқтисодий ва илмий-техника ҳамкорлиги юзасидан тузилган СССР ва ГФР комиссияларининг имкониятларидан актив фойдаланишга тайёр эканлигини ҳам билдирди.

Ҳар икки томон ўз муносабатларини кенгайтиришга интилаётганлигини ва визит вақтида имзоланган битимларга қўшимча равишда янги битимларни тузишга, жумладан, илмий-техника ҳамкорлиги тўғрисида, автомобиллар қатнови тўғрисида, денгизда кемалар қатнови ҳақида, атроф теваракдаги муҳит борасида ҳамкорлик қилиш тўғрисида янги битимларни, шунингдек бошқа соҳаларга тааллуқли битимларни тузишга интилаётганлигини изҳор қилди. 1974 йилда виставкалар айрибошланади. Бу виставкалар ҳар икки мамлакатнинг халқ хўжалиги ва маданияти соҳасида эришган муваффақиятлари тўғрисида тасаввур бериши керак.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ва Федерал канцлер ҳозирги вақтда бир қанча йирик саноат объектлари ҳақида, шу жумладан Совет Иттифоқида Германия Федератив Республикасидаги фирмаларнинг иштироки билан темирни бевосита қайта тиклаш негизида металлургия комбинати қуриш лойиҳаси ҳақида олиб борилаётган музокараларни табрикладилар.

Прогрессив технологияни ишлаб чиқиш ва янги ишлаб чиқариш қувватларини вужудга келтиришда, жумладан станоксозликда, асбобсозликда шундай қувватларни вужудга келтириш, СССР территориясида двигателлар ишлаб чиқариш соҳасида ҳамкорликни кучайтириш юзасидан келишиб олинди.

Ҳар икки томоннинг химия саноатида, атом энергиясидан тинчлик мақсадларида фойдаланиш, электр энергия ишлаб чиқариш соҳасида, СССР территориясидаги фойдали қазилмаларнинг айрим турлари чиқариладиган конларни биргаликда ўзлаштириш соҳасида ҳамкорликни янада ривожлантиришдан манфаатдор эканлиги ҳам таъкидланди. Федерал ҳукумат Совет Иттифоқидан кўпроқ нефть олишдан манфаатдор эканлигини билдирди.

Томонлар ўзаро келишиб олинган принципиал аҳдларни рўёбга чиқаришга имкони бор қадар ёрдам беришга тайёр эканлигини изҳор қилдилар.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ва Федерал канцлер ҳар иккала давлат ўртасидаги муносабатларда бошланган янги босқич бошқа соҳаларда ҳам алоқаларни яхшилаш ва кучайтириш учун имконият яратиб беради, деб ҳисоблайдилар. Ҳар икки томон парламент аъзолари ўртасидаги алоқаларни кенгайтиришни, маданият, маориф, спорт, туризм соҳасидаги алоқаларни, касаба союзлари, ёшлар ташкилотлари ва бошқа ташкилотлар ўртасидаги алоқаларни, шунингдек ҳар иккала давлат гражданлари ўртасидаги алоқаларни ривожлантиришни рағбатлантиради, инсонпарварлик характеридаги масалаларни ҳал этишга ёрдам беради. Совет Иттифоқи ва Германия Федератив Республикасидаги шаҳарларнинг ўзаро алоқа ўрнатиши наф келтиражаги таъкидлаб ўтилди. Бундай муносабат ва алоқаларнинг коллектив асосда ёки якка-якка тартибда ривожлантирилиши ўзаро ишонч ва ҳамжиҳатликни кучайтиришга, кишиларни ўзаро маънавий бойитишга, тинчлик ва яхши қўшничиликни мустаҳкамлашга хизмат қилмоғи керак.

Соғлиқни сақлаш соҳасида кўп томонлама, шунингдек икки томонлама асосда ҳамкорликни йўлга қўйиш, аввало, рак ва юрак-томир касалликларини даволаш методларини ишлаб чиқишда куч-ғайратларни бирлаштириш йўли билан ана шу ҳамкорликни йўлга қўйиш учун зарур чораларни кўриш мақбул деб топилди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ва Федерал канцлер халқаро проблемаларни қараб чиқиш вақтида шу нарсани мамнуният билан қайд қилдиларки, уларнинг 1971 йил сентябрь ойида ўтказилган кейинги учрашувидан буён Европада кескинликни юмшатиш жараёнида олға қараб яна анча қадам қўйилди. Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг, Польша Халқ Республикасининг ва Германия Демократик Республикасининг Германия Федератив Республикаси билан тузган шартномалари, 1971 йил 3 сентябрда тузилган тўрт томонлама битим ана шу ижобий жараёнга ёрдам берди. Бу битим ва шартномалар Европадаги мавжуд ҳақиқий вазиятга асосланади ва тинч тараққиётни таъминлашга хизмат қилади.

Л. И. Брежнев ва В. Брандт Германия Федератив Республикаси билан Германия Демократик Республикаси ўртасидаги муносабатлар асослари тўғрисида тузилган Шартнома Европада кескинликни юмшатиш учун муҳим эканлигини таъкидладилар. Улар иккала герман давлатининг Бирлашган Миллатлар Ташкилотига яқин орада аъзо бўлиб киришларини табрикладилар.

1971 йил 3 сентябрда тузилган тўрт томонлама битимга тааллуқли масалалар юзасидан батафсил фикрлашиб олинди. Л. И. Брежнев ва В. Брандт якдиллик билан шуни қайд қилдиларки, бу битимга қаттиқ риоя қилиш ва уни тўла-тўкис амалга ошириш — Европанинг қоқ ўртасида кескинликни тамомила юмшатишнинг ва тегишли давлатлар ўртасидаги муносабатларни, жумладан Совет Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги муносабатларни яхшилашнинг ғоят муҳим заминидир.

Федерал канцлер Федерал ҳукуматнинг Чехословакия Социалистик Республикаси ҳукумати билан ҳар иккала давлат учун мақбул бўлган асосда икки томонлама муносабатларни нормаллаштириш тўғрисида олиб бораётган музокаралари қандай аҳволда эканлиги ҳақида ва шу муносабат билан Федерал ҳукумат Мюнхен битимига узил-кесил чек қўйишга ҳаракат қилаётганлиги тўғрисида ахборот берди. Л. И. Брежнев ва В. Брандт якдиллик билан шу фикрни изҳор қилдиларки, ГФР ҳукумати билан ЧССР ҳукумати ўртасида олиб борилаётган музокараларнинг муваффақиятли тугалланиши Европада кескинликни янада юмшатиш учун катта аҳамиятга молик бўлур эди. Федерал канцлер федерал ҳукуматнинг Европанинг шарқида ҳали алоқа ўрнатилмаган давлатлар билан ҳам дипломатик муносабатлар ўрнатишга тайёр эканлигини таъкидлади.

Хавфсизлик ва ҳамкорлик юзасидан Европа кенгашига тайёргарлик ва бу кенгашни ўтказиш билан боғлиқ бўлган масалалар батафсил муҳокама қилинди. Бу кенгаш ҳозирги пайтда Европа сиёсатининг асосий масаласи бўлиб қолди. Хельсинкида тайёргарлик юзасидан кўп томонлама маслаҳатлашиб олиш тез орада тугалланади, кенгаш яқин орада чақирилади ва бу тадбирнинг халқаро аҳамиятига муносиб бўлган даражада ўтказилади, деб умид билдирилди. Ҳар икки томон Европада тинчлик, хавфсизлик ва ҳамкорликнинг мустаҳкам асосларини вужудга келтириш асосида кенгашнинг муваффақиятли ўтишига кўмаклашишга қатъий қарор бергандир.

Марказий Европада қуролли кучларни ва қурол-яроғларни ўзаро қисқартириш билан боғлиқ бўлган масалалар юзасидан фикрлашиб олинди. Томонлар шу нарсани якдиллик билан изҳор қилдиларки, масалаларни бамаслаҳат ҳал этиш қатнашувчи давлатларнинг хавфсизлигига зарар етказмаслик принципига мувофиқ булиб, Европада тинчликни мустаҳкамлаш мақсадларига мос бўлиб тушар эди. Улар кўп томонлама музокараларда ана шу проблемаларни ҳал этишга ёндашиш қатнашувчиларнинг ҳаммаси учун мақбул бўлган тарзда бу проблемаларнинг бамаслаҳат ҳал этилишига ёрдам беришга тайёр эканликларини билдирдилар. Ҳар икки томон бундай музокараларга тайёргарлик кўриш юзасидан Венада ижобий руҳда олиб борилаётган кўп томонлама маслаҳат мажлисларини табриклайдилар ва бу маслаҳатлашувлар тез орада муваффақиятли тугалланади, деб умид билдирадилар.

Ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисида 1968 йил 1 июлда тузилган шартнома кўп давлатлар томонидан имзоланиб, ратификация қилинганлиги мамнуният билан таъкидлаб ўтилди. Шу йил 5 апрелда Евратом билан МАГАТЭ ўртасида битим имзоланганлигини эътиборга олиб, Федерал ҳукумат бу Шартномани қонун чиқарувчи органлар тасдиқига тақдим этади. Ҳар икки томон бу Шартноманинг амалга оширилиши қуролсизланиш йўлида қўйилган қадам бўлади ва ядро уруши хавфини камайтиришга, халқаро хавфсизликни тағин ҳам мустаҳкамлашга ёрдам беради, деб ҳисоблайдилар.

Л. И. Брежнев билан В. Брандт Вьетнамда урушни тўхтатиш ва тинчликни тиклаш тўғрисида 1973 йил 27 январда Парижда имзоланган битимни табрикладилар. Бу битим халқаро вазиятни соғломлаштириш ишига муҳим ҳисса қўшди. Улар Париж битимини имзолаган ҳамма томонларнинг бу ҳужжатга риоя қилишлари ер куррасининг шу қисмида мустаҳкам тинчликни таъминлашнинг энг муҳим заминидир, деб ҳисоблайдилар.

Томонлар Яқин Шарқда хатарли кескинликнинг сақланиб турганлигини ташвиш билан қайд қилдилар ва шу билан боғлиқ бўлган проблемаларни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашининг 1967 йил 22 ноябрь резолюциясига мувофиқ ҳал этиш зарур эканлигини таъкидладилар. Улар Яқин Шарқда адолатли ва мустаҳкам тинчлик ўрнатишга қаратилган ҳамма ҳаракатларни қўллаб-қувватлажакларини билдирдилар.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ва федерал канцлер шу нарсани якдиллик билан изҳор қилдиларки, ўтказилган суҳбатлар ҳар иккала давлат ҳамкорлиги доирасини, шу жумладан халқаро масалалардаги ҳамкорлиги доирасини янада кенгайтиришга кўмаклашди, ҳар иккала давлат манфаатларини кўзда тутиб Совет Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасида сиёсий, иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий соҳалардаги алоқаларни актив ривожлантириш истиқболларини очиб берди. Эришилган натижалар ҳар иккала мамлакатнинг истиқболга ишонч билан назар солишига асос яратиб беради.

Л. И. Брежнев Германия Федератив Республикасида бўлган вақтида ўзига нисбатан кўрсатилган меҳмондўстлик учун ташаккур изҳор қилди. Федерал президент доктор Г. Хайнеманга ва Федерал канцлер В. Брандтга расмий визит билан Совет Иттифоқига келиш таклиф этилди. Бу таклиф мамнуният билан қабул қилинди.

Кенигсвинтер — Петерсберг. 1973 йил, 21 май.

Л. И. БРЕЖНЕВ. **В. БРАНДТ.**

В. БРАНДТ НУТҚИ

Бош секретарь жаноблари!

Хонимлар ва жаноблар!

Бош секретарь жаноблари, Ватанингизга жўнаб кетиш чоғида Сизга оқ йўл тилашдан аввал биз кейинги тўрт кун мобайнида Боннда олиб борган суҳбатларимизни нақадар муҳим деб ҳисоблаётганлигимизни айтиб ўтмоқчиман. Кеча кечқурун биз бу ишнинг яхши натижасини таъкидладик. Биз келишиб олган ва муҳокама қилган нарсалар давлатларимиз ва халқларимиз ўртасидаги муносабатлар фойдасига хизмат қилади. Бу эса Европадаги хавфсизлик ва ҳамкорликка ҳам яхши таъсир ўтказади.

Сиз ўз юртингизга бизнинг «Кўришгунча хайр» деб айтганимиз сингари эзгу туйғулар билан жўнаб кетаётирсиз, деб умид қиламан.

Биз Бонндаги вақтни ғоят фойдали равишда ўтказдик ва биз бу кунларни давлатларимизнинг яхшироқ ва янада яқинроқ ҳамкорлик қилиши учун, халқларимизнинг ҳамжиҳатлиги учун, экономика ва техника соҳасидаги алоқаларимизни янада интенсив кенгайтириш учун ва, аввало, Европадаги хавфсизлик учун ва, бинобарин, бутун дунёда тинчлик учун фойдали бўлди, деб, шубҳасиз, ҳисоблай оламиз.

Юртимизга ташриф буюрганликларингиз учун Сиз, Бош секретарь жанобларидан миннатдорман. Сиз, ташқи ишлар министри А. А. Громико жанобларидан, ташқи савдо министри Н. С. Патоличев жанобларидан миннатдорман. Сизга ҳамроҳ бўлиб келган ҳукуматнинг бошқа аъзоларидан ва барча ходимларингиздан миннатдорман. Эсон-омонлик тилаб билдирилган самимий истакларимизни, биргаликдаги тинч келажагимизга бўлган истакларни қабул этгайсиз.

Оқ йўл, кўришгунча хайр!

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев жавоб нутқи сўзлади.

Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

Муҳтарам жаноб Федерал канцлер,

Хонимлар ва жаноблар!

Германия Федератив Республикасига қилган визитимиз тугаяпти. Визит муҳлати қисқа бўлсада, катта сиёсий мазмунга бой бўлди. Биз шу кунларда Федерал канцлер Вилли Брандт жаноблари билан қилган давомли, амалий ва чинакам дўстона суҳбатларни юксак даражада қадрлаймиз.

Визитимиз чоғида қилган суҳбатларимиз, имзолаган битимларимиз, олиб борган музокараларимизнинг якунлари тўғрисида кеча биз канцлер Брандт билан имзолаган қўшма баёнотимиз, — буларнинг ҳаммаси ҳар иккала мамлакатларимиз халқлари ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантириш йўлида босилган янги катта-катта қадамлардир. Бу қадамлар биз Москва билан Ореандада белгиланган йўл — тинчлик, яхши муносабатлар ва яхши қўшничилик ҳамкорлиги йўлида қаттиқ турганлигимиздан далолат беради.

Визитимиз кунлари самарали интенсив ишлар билан тўла бўлди. Бу ишлар муносиб мақсадларга бағишланганлиги, ҳар иккала давлатларимиз халқларининг нафини ва тинчлик ишини кўзлаганлиги бизни, шу иш қатнашчиларини илҳомлантириб турди.

Шу кунлардаги самимий меҳмондўстликлари ва яхши ҳамкорликлари учун ўз номимдан ва мен билан бирга келган ҳамма ўртоқларим номидан Федерал канцлер жанобларига ва Федератив Республика ҳукуматига самимий миннатдорчилигимни изҳор этаман. Диққат-эътибор билан қараб, яхши муносабатда бўлганликлари учун Бонн шаҳри аҳолисига ҳам самимий миннатдорчилик билдираман.

Яна учрашгунча хайр, Федерал канцлер жаноблари.

Ауф видерзеен.

• • •

В. Брандт ва Л. И. Брежнев нутқлари зўр эътибор билан тингланди ва қарсаклар билан кутиб олинди.

Л. И. Брежнев ва В. Брандт фахрий қоровул сафини айланиб ўтадилар.

Совет Иттифоқи ва ГФР давлат гимнлари ижро этилади.

Л. И. Брежнев Федерал канцлер В. Брандт билан, кузатиб қолувчи бошқа кишилар билан самимий хайрлашади.

Самолёт Москва сари йўл олади.

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ МОСКВАҒА ҚАЙТИБ КЕЛДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Л. И. Брежнев 22 майда Германия Федератив Республикасидан Москвага қайтиб келди. У ГФР федерал канцлери В. Брандтнинг таклифига биноан визит билан ГФРда бўлган эди.

Л. И. Брежневнинг сафарида ҳамроҳ бўлган КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, ташқи савдо министри Н. С. Патоличев, граждан авиацияси министри Б. П. Бугаев, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчилари А. М. Александров, А. И. Блатов, ТАСС бош директори Л. М. Замятин, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлими мудирининг ўринбосари В. В. Загладин ўрток Л. И. Брежнев билан бирга ГФРдан қайтиб келишди.

СССРнинг давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, В. И. Долгих, И. В. Капитонов ўртоқлар, КПСС Марказий Комитетининг аъзолари П. А. Абрасимов, В. В. Кузнецов, Н. М. Пегов, К. В. Русаков, Г. Э. Цуканов, К. У. Черненко, Н. А. Щелоков, КПСС Марказий ревизия комиссиясининг аъзолари О. Б. Рахманин, Г. К. Цинев, КПСС Марказий Комитети ишлар мудирининг биринчи ўринбосари М. И. Кувшинов ўрток Л. И. Брежневни кутиб олишди.

Кутиб олувчилар орасида ГФРнинг СССРдаги муваққат ишлар вакили К. Людерс бор эди. (ТАСС).

ГФР Федерал канцлери Вилли Брандт жаноб олийларига

БОНН, ШАУМБУРГ САРОЙИ

Германия Федератив Республикасидан жўнаб кетаётиб, меҳмондўстлигингиз ва Совет Иттифоқи халқларига нисбатан яхши ҳис-туйғуларингиз учун Сиз, Федерал канцлер жанобларига, ГФР ҳукумати ва халқига самимий миннатдорчилигимни изҳор этаман.

Шу кунларда биргалашиб қилган ишимиз мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни ривожлантиришга яхши хизмат қилади, деган умид билан жўнаб кетяпмиз.

Л. БРЕЖНЕВ

«ИЛ-62» самолётининг борти 1973 йил 22 май.

Л. И. БРЕЖНЕВ ГФР КАСАБА СОЮЗЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ БИЛАН УЧРАШДИ

БОНН, 21 май. (ТАСС). КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев бугун ГФРдаги немис касаба союзлари бирлашмасининг раиси Г. О. Феттер, раис ўринбосари Г. Мур, правление аъзоси Г. Нееман, ГФР тармоқ касаба союзларининг раҳбарлари Г. Клункер, К. Хауэншильд, Л. Малейн, Ф. Зайберт, А. Пфайфер, Р. Шпернер, Г. Фатер, Г. Фитхер, Э. Фристер билан, ГФР хизматчилар касаба союзининг Раиси Г. Брандт, «Хеш», «Тиссен», «Маннесман — Ререн» концернлари бирлашмалари, ишлаб чиқариш кенгашлари нинг раислари билан учрашди.

Учрашувда КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. И. Блатов, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлими мудирининг ўринбосари В. В. Загладин, СССРнинг ГФРдаги элчиси В. М. Фалин қатнашдилар.

Л. И. Брежнев билан Ғарбий Германия касаба союзларининг раҳбарлари ўртасида бўлиб ўтган суҳбатда тинчликни таъминлаш ва кескинликни юмшатиш иккала мамлакатнинг халқлари, меҳнаткашлари учун муҳим аҳамиятга эга эканлиги таъкидланди, бу жараёнда касаба союзларининг муҳим роли таъкидлаб ўтилди.

Суҳбат дўстона вазиятда ўтди.

Л. И. Брежнев Шимолий Рейн-Вестфалия ўлкасининг бош министри билан учрашди

БОНН, 21 май. (ТАСС). Бугун КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Л. И. Брежнев Шимолий Рейн — Вестфалия ўлкасининг бош министри, Германия социал-демократик партияси раисининг ўринбосари Г. Кюн ҳузурида меҳмон бўлди. Л. И. Брежнев Шлосс — Хомбургга федерал канцлер В. Брандт билан бирга келди.

Л. И. Брежнев шарафига нонушта-зиёфат берилди.

Бош министр Г. Кюн ўлка ҳукумати ва унинг аҳолиси номидан Л. И. Брежневни самимий табриклади. Ўлка аҳолисининг кўпчилигини Рейн-Рур саноат районининг ишчилари ташкил қилади.

Л. И. Брежнев жавоб нутқида ўзининг самимий кутиб олинганлиги кейинги йилларда иккала мамлакатимиз ўртасида ўрнатилган муносабатларга мос келади, деб таъкидлади. Л. И. Брежнев меҳмондўстлик учун Г. Кюнга миннатдорчилик билдирди ва Рейн — Вестфалия районининг аҳолисига салом топширишни сўради.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДАН

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети атоқли ҳарбий арбоб, талантли совет саркардаси, гражданлар уруши ва Улуғ Ватан урушининг актив иштирокчиси, КПСС Марказий Комитети аъзоси, СССР Олий Совети депутати, Икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Совет Иттифоқи Маршали Иван Степанович Коневнинг узоқ давом этган оғир касалликдан кейин, 1973 йил 21 майда 76 ёшида вафот этганлигини чуқур қайғу билан маълум қиладилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ **СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ** **СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ**

ФЕДЕРАЛ КАНЦЛЕР ШАРАФИГА ЗИЁФАТ

БОНН, 21 май. (ТАСС махсус мухбирлари). КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Л. И. Брежнев бугун ГФР Федерал канцлери В. Брандт шарафига зиёфат берди.

Зиёфатда Л. И. Брежневга ҳамроҳ бўлиб келган совет расмий кишилари, Дортмунддаги «Совет Иттифоқи кунлари»да қатнашаётган делегация аъзолари ҳозир бўлдилар.

ГФР томонидан Федерал ҳукумат аъзолари, бир қанча ўлкаларнинг бош министрлари, Бундестаг ва Бундесрат депутатлари, маданият арбоблари, «ГФР—СССР» жамиятининг раҳбарлари, бошқа расмий кишилар бўлдилар.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев зиёфатда нутқ сўзлади.

Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

Муҳтарам Федерал канцлер жаноблари, муҳтарама Брандт хоним!

Хонимлар ва жаноблар!

Ўртоқлар!

Аввало меҳмонларимизни — Федерал канцлер Вилли Брандт жанобларини, Германия Федератив Республикасининг сиёсий ва давлат арбобларини, бугун ана шу залга тўпланган барча меҳмонларни самимий табриклашга ижозат бергайсиз.

Биз Сизнинг мамлакатингизга ГФР билан СССР ўртасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлаш ва чуқурлаштириш мамлакатларимиз ва халқларимизнинг манфаатларига батамом мос бўлиб тушишига ғоят ишонган ҳолда келдик. Музокараларимизнинг якунлари тўғрисида бугун биз бу ерда имзолаган ҳужжат буни яққол исботлайди.

Олдимизда кенг ва сермаҳсул фаолият майдони очилди. Кейинги бир неча кун мобайнида СССР билан ГФР ўртасидаги иқтисодий ва маданий ҳамкорликка тааллуқли битимлар имзоланди. Бизнинг ҳаво транспорти соҳасидаги ва бошқа бир қанча соҳалардаги муносабатларимиз такомиллашиб, ривожланиб бормоқда. Аммо, шу вақтгача қилинган ишларнинг ҳаммаси имкониятларимиздан тўла-тўкис фойдаланилганлигини асло билдирмайди, албатта.

Масалан, иқтисодий алоқаларни олайлик. Биз мамлакатларимиз экономикасининг бир қанча тармоқларида хўжалик кооперацияси принципига асосланган бир қатор жуда катта битимлар тузишни белгилаб олдик. Муносабатларнинг бу шакли иккала давлат ишлаб чиқарувчи кучлари ривожининг ҳозирги даражасига, шунингдек тинчлик манфаатларига жуда тўлиқ мос бўлиб тушади. Биз федерал канцлер билан учрашиб, савдо-саноат доираларининг ва касаба союзларининг вакиллари билан суҳбатлашиб, сизларнинг мамлакатингизда бу проблемаларга қизиқиш нақадар катта эканлигига, қизиқарли фикрлар ва истиқболли ғоялар нақадар кўп пайдо бўлаётганлигига ишонч ҳосил қилдик.

Белгиланган режаларнинг ҳаммаси амалий ишларга айланиши учун, бизнинг ҳамкорлигимиз СССР ва ГФР халқларининг, шунингдек Европадаги ҳамма халқларнинг фойдасига хизмат қилиши учун иккала томон куч-ғайрат сарфлайди, деб ўйлайман.

Бизнинг фикримизча, СССР билан ГФРнинг сиёсий соҳадаги, аввало Европа хавфсизлигини мустаҳкамлаш масалаларидаги ҳамкорлиги энг яхши натижалар бериши мумкин. Чунки, СССР билан ГФР ўртасидаги муносабатлар — умуман халқаро муносабатлар ва хусусан Европадаги халқаро муносабатлар системасида муҳим бўғин ҳисобланади.

Халқларнинг Европадаги давлатлар хавфсизлигига ва тинч ҳамкорлигини таъминлашга интилиши ҳозирги вақтда, жумладан Умумевропа кенгашига кўрилаётган тайёргарликда ўзининг конкрет ифодасини топмоқда. Бунда гап қитъамизда чинакам осойишта вазиятни вужудга келтиришга ёрдам бера оладиган, европаликларга келажакдаги йиллардагина эмас, бутун бир тарихий даврга комил ишонч билан қараш имконини бера оладиган принципларнинг ҳамма эътироф этган пухта системасини коллектив куч-ғайрат сарфлаб ишлаб чиқиш тўғрисида бораётир. Чунончи, биз Совет Иттифоқида Умумевропа кенгашининг вазифасини, ҳеч бўлмаганда, мана шу тарзда тушунамиз. Биз Германия Федератив Республикасининг ҳукумати ҳам бу масалага унинг муҳим аҳамиятини англаган ҳолда ёндашаётганлигини мамнуният билан қайд қиламиз.

Муҳтарам хонимлар ва жаноблар, азиз меҳмонлар!

Бизнинг тушунишимизча, Польша ва Германия Демократик Республикаси билан муносабатлар нормаллаштирилгандан кейин, энди ГФР билан Чехословакия ўртасидаги сиёсий муносабатларни йўлга қўйиш лозим бўлиб турибди. Венгрия ва Болгария билан нормал муносабатлар ўрнатиш истиқболи реал бўлиб қолмоқда. ГДР билан ГФР БМТда ўз ўринларини оладиган ва ана шу жаҳоншумул ташкилот фаолиятига муносиб ҳисса қўша оладиган пайт ҳам яқин қолди. Ана шуларнинг ҳаммаси мамлакатингизнинг халқаро мавқеини ҳам анча ўзгартиради ва Европа шарқи билан ғарби ўртасидаги муносабатларда умумий иқлимни кўп даражада ўзгартиради.

Социалистик мамлакатлар билан тинч-тотув яшаш ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик Федератив Республика олдида янги имкониятлар очиб беришини, умуман халқаро муносабатларда янада кўпроқ конструктив роль ўйнашда унга ёрдам беришини турмуш кўрсатиб турибди. Бу шундай бир тенденциядирки, биз унга ижобий назар билан қараймиз, чунки ундан кескинликни юмшатиш ва тинчлик иши манфаат кўради.

Европа сиёсати проблемаларини ҳал этишда мамлакатларимизнинг биргалашиб ҳаракат қилиши халқаро муносабатларнинг мустаҳкам, узоқ давом этадиган тинчликка ва ҳамма мамлакатларнинг ишончли хавфсизлигига асосланган системасини вужудга келтиришнинг муҳим элементи бўлиб қолади, деб ишонч билдиришга ижозат бергайсиз. — Ўйлайманки, бундай ишонч билдирганлигим учун мени оптимизмга ҳаддан ташқари берилишда айбламасалар керак.

Пировардида яна бир масалага тўхталиб ўтмоқчиман. Назаримда, Федерал канцлер жаноблари, бизнинг сиз билан олиб борган музокараларимизнинг бутун бориши ва шу музокараларнинг натижалари — юқори даражадаги алоқалар, деб аташ одат бўлиб қолган учрашувларнинг фойдали эканлигини яна бир карра ишонарли тарзда исботлайди. Икки мамлакат ўртасидаги муносабатларни ривожлантиришга у ёки бу соҳанинг билимдон мутахассислари билан бир қаторда мамлакатнинг олий мартабали сиёсий арбоблари ҳам қўшилган вақтда, бу нарса тегишли ҳамма кишиларни янада самаралироқ ва тезроқ ишлашга ундайдиган яхши омил бўлиб қолишини тажриба кўрсатиб турибди. Лекин, менинг фикримча, энг муҳими шундан иборатки, зиммасига юксак масъулият юклатилган сиёсий раҳбарларнинг қатнашуви масалаларнинг бутун комплексига кенг планда, истиқболни кўзлаб қарашга ёрдам беради, яъни узоқроқни кўриш ва олға томон дадил ҳаракат қилиш имконини беради.

Биз ўз алоқаларимизни ривожлантиришда янги босқичга яқинлашиб бормоқдамиз, дейиш мумкин. Биз бир-бирларимизнинг мамлакатимизга ишчан вазиятда ўтган ва катта фойда берган визитлар қилдик. Чамаси, эндиликда ана шу визитларга жамоатчилик билан алоқа боғлаш. Мамлакат билан, халқ ҳаёти билан танишишни ўз ичига оладиган анча кенгроқ тус бериш ҳам ўринли бўладиган вақт келди. Федерал канцлер жаноблари, яқин келажакда Сизни ва Брандт хонимни Совет Иттифоқида расмий меҳмонлар сифатида кутиб олиш имкониятига эга бўламиз, деб умид қилишни истайман. Биз сизларга муносиб меҳмондўстлик кўрсатишдан ҳурсанд бўламиз. Биз Федерал президент Хайнеман жанобларини Совет диёрида табриклашдан ҳам хурсанд бўламиз. Бу визитлар мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни ривожлантиришда янги қадамлар қўйишга ёрдам беришига аминмиз.

Федерал канцлер жанобларининг ва унинг рафиқасининг соғлиги учун қадаҳ кўтаришга ижозат бергайсиз!

Барча ҳурматли меҳмонларимизнинг соғлиги учун, Совет Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги муносабатларни янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш учун, Европада мустаҳкам тинчлик учун!

Федерал канцлер В. Брандт жавоб нутқи сўзлади.

В. БРАНДТ НУТҚИ

Бош секретарь жаноблари!

Хонимлар ва жаноблар!

Биз қийин мавзуларни муҳокама қилиш вақтида оддий ва равшан гаплаша олганимиздек, бу ерда ҳам оддий ва равшан гапиришга ижозат бергайсиз.

Бизнинг суҳбатларимиз муваффақиятли бўлди. Музокаралар амалий тусда ўтди ва мен учун энг муҳими шуки, мен ва Сиз, Бош секретарь жаноблари билангина ва ходимларимиз билангина чекланиб қолмаслиги лозим бўлган масъулият туйғуси билан характерланди. Бизнинг вазифамиз давлатларимиз ўртасидаги муносабатларда ва халқларимизнинг онгида реализмга асосланган ишончни таъминлашдан иборат.

Сиз ўз хотираларингизда иккинчи жаҳон урушини ва уруш талаб қилган қурбонларни эслаб айтган гапларингизни жуда эътибор билан тингладим. Сиз бартараф этишимиз керак бўлган даҳшатли ўтмиш тўғрисида гапирдингиз. Сиз келажакни назарда тутиб гапирдингиз. Буни менинг ватандошларим ҳам, ўзим ҳам қадрлаймиз. Биз ўтмиш даҳшатлари такрорлана олмаслиги учун ўзимизга боғлиқ бўлган ҳамма ишни қилишга қаттиқ бел боғлаганмиз.

Гитлер Совет Иттифоқига ҳужум қилгандан кейин бир немис солдати ота-онасига ёзган хатида бундай деган эди:

Мен айнан ўқиб бермоқчиман: «Бизнинг армиямиз бу мамлакатни култепага айлантиришини биламан. Натижада азоб-уқубатлар, вайронгарчиликлар ва, эҳтимолки, нафратдан бўлак ҳеч нарса қолмайди. Лекин мен ана шу кишиларни тинчлик вазиятида бир бор дўстона учратишни жуда-жуда хоҳлайман», — деб ёзган эди ўша солдат. Ўша солдат жанг майдонидан қайтиб келмади. Сиз, Бош секретарь жаноблари билан ўтмишни эслаганимизда, Европада тинчликни ҳамкорликни ривожлантириш йўли билан мустаҳкамлашни ўзимизнинг бурчимиз деб билдик.

Биз мамлакатларимиз ўртасида 1970 йил 12 августда тузилган шартнома яхши асос бўлиб, биз тинч-тотув яшаш ва ҳамкорликни шу асосда қуришимиз мумкинлигини биргаликда қайд қилдик. Биз ўтган шанба куни Боннда имзоланган учта битимни ўз ҳамкорлигимиз биносини тиклаш учун қурилиш материаллари, деб билмоқдамиз. Биз уларни янги битимлар билан тўлдирамиз.

Бугун кечқурун биз қўшма баёнотни имзоладик, бу баёнотда ана шу кунлар мобайнидаги суҳбатларимизнинг натижалари якунланди. Шу билан бирга биз мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни яхшилаш тинчлик ва ялпи ҳамкорлик фойдасига хизмат қилиши лозимлигини англадик.

Сиз саноат ва фан-техника соҳасидаги ҳамкорликнинг муайян катта имкониятларини биз билан ва ГФРнинг савдо-саноат доиралари вакиллари билан кўриб чиқиш имкониятига эга бўлдингиз. Бу соҳада Ғарбий Европа давлатларининг таркиб топаётган уюшмаси билан ҳамкорлик қилиш учун ҳам истиқболлар белгиланмоқда. Совет Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги иқтисодий муносабатларнинг ўтган йилги ривожи бунинг учун қулай имкониятлар борлигини ҳозирнинг ўзидаёқ кўрсатиб турибди.

Биз ўз олдимизга қўйган мақсадни самарали тинч-тотув яшаш деб аташ мумкин. Маънавий турмуш, фан ва санъатда ҳадиксирашдан холи бўлган мароқли ҳамкорликни ҳам кўнглимизга айниқса яқин тутмоғимиз лозим, бунда Александр Пушкин айтганидек, «фоний дунё эҳтиёжларини» ҳам унутаётганимиз йўқ.

Хуллас, униси ҳам, буниси ҳам бизнинг батартиб ва яхши қўшничилигимиздан кўнглимиз тўқ бўлиши мумкинлигидан далолат беради. Шу муносабат билан ўзимиз учун вужудга келган актуал мавзуларни биз биргаликда синчиклаб ўйлаб кўрдик.

Биз Хельсинкидаги музокараларда умид бахш этувчи таклифларни муҳокама қилдик. Биз Венадаги дастлабки музокаралардан бу соҳада ҳам фойдали натижага эришиш мумкинлигини қайд этдик.

Биз ўзимизга яқин ёки биз учун узоқ бўлган муҳим проблемаларнинг бирортасини четда қолдирмадик. Биз ўзимиз дуч келган қийинчиликларнинг бирортасини ҳам яширмадик. Турли ижтимоий системаларга зиён етказмаган ҳолда ва томонлардан ҳар бирининг иттифоқчиларига ҳурмат билдириб, биз олға томон биргаликда қадам қўйиш учун ҳамма куч-ғайратларни ишга солдик. Биз ҳал қилувчи масалаларда бир фикрга келганлигимизни виждонан айтишимиз мумкин.

Мен ва ватандошларим Сизнинг визитингизга боғлаган умидлар ҳаддан ортиқча эмас эди. Биз ҳозир реал нишоналари кўриниб турган, катта тарихий истиқболга эга бўлган ўзгаришларни кўрганимизда тўғри иш тутмоқдамиз. Сиз, Бош секретарь жанобларининг ташаббусингиз билан ана шундай қилинмоқда. Бизнинг Федерал президентимиз Совет Иттифоқига таклиф қилинганлигини биз шараф деб ва ўзимизнинг ўзаро манфаатларни баланслаштиришга, иноқлик ва ҳамкорликка бўлган хоҳиш-иродамиз эътироф этилганлигининг нишонаси, деб биламиз.

Гарчи визит муддатлари ҳали белгиланмаган бўлса ҳам, рафиқам билан мен сизнинг буюк мамлакатингизга бориш имкониятидан хурсандмиз.

Яна бир умидимиз шуки, Сиз, Бош секретарь жаноблари, унчалик узоқ бўлмаган келажакда мамлакатимиз билан ва Германия Федератив Республикасининг одамлари билан шу кунлардаги тиғиз иш программаси сизга имкон берганидан кўра яхшироқ танишиш имкониятига эга бўласиз. Ҳар ҳолда Сиз Федератив Республика аҳолиси Сизга самимий муносабатда бўлганлигини ҳис этдингиз. Немис жамоатчилиги Сизнинг визитингизни нақадар мароқ билан шарҳлаганлигини ҳам Сиз пайқаб олдингиз, албатта.

Биз тинчлик мулоқотимизни давом эттирдик. Биз бу мулоқотни тўхтатиб қўймаймиз. Бизнинг бунга ҳозирлигимиз бутун учрашувимиз сингари самимийдир, мен бу гапни ташқи ишлар министри В. Шеель номидан ҳамда СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико номига айтаётирман.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежнев жанобларининг соғлиги учун, бизнинг келажакда яхши қўшничилик руҳидаги учрашувларимиз учун, Совет Иттифоқи халқларининг бахтиёр келажаги учун, бизнинг баҳамжиҳатлигимиз ва ҳамкорлигимиз учун, тинчлик учун қадаҳ кўтаришга ижозат бергайсиз!

* * *

Ҳозир бўлган кишилар Л. И. Брежнев ва В. Брандт нутқларини зўр эътибор бериб тингладилар ва қарсаклар билан кутиб олдилар.

Зиёфат дўстона вазиятда ўтди.

ЯХШИ ҚЎШНИЧИЛИК ВА ҲАМЖИҲАТЛИК

КОБУЛ, 21 май. (ТАСС). Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир Шоҳ бугун СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний шарафига Дилкушо саройида зиёфат берди.

Зиёфатда совет томонидан Н. В. Подгорнийнинг ҳамроҳлари, СССРнинг Афғонистондаги элчихонаси ходимлари қатнашдилар.

Афғонистон томонидан зиёфатда валиаҳд шаҳзодалар Аҳмадшоҳ ва Шоҳмаҳмуд, маршал Шоҳвали, бош министр ва ташқи ишлар министри Мусо Шафиқ, Подшо саройининг министри Али Муҳаммад, парламент палаталарининг раислари Муҳаммад Умар Вардак ва Абдул Ҳоди Давий, министрлар ва бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

Зиёфатда Муҳаммад Зоҳир Шоҳ ва СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний нутқ сўзладилар.

МУҲАММАД ЗОҲИР ШОҲ НУТҚИ

Жаноб олийлари!

Дўст ва бизга қўшни давлат олий вакили — Сизнинг мамлакатимизга келганлигингиз муносабати билан шахсан ўз номимдан ва афғон халқи номидан мана шу қабул маросимида сизни табриклашга рухсат бергайсиз.

Мамлакатимизнинг халқи ва ҳукумати Сизнинг пойтахтимизга ҳамда ватанимизга келганингиздан ғоят хурсанддир.

Бу чуқур ҳис-туйғулар халқларимиз ўртасида мавжуд улкан дўстлик ва яхши ҳамкорликка асосланган.

Ўзаро муносабатларимизда ярим асрдан бери мавжуд самимият ижтимоий сиёсий системалари турлича бўлган халқлар ўртасида дўст ва тинч-тотув яшашнинг ёрқин намунасидир.

Мен Сизни яна бир марта ишонтириб айтмоқчиманки, Афғонистон халқи Совет Иттифоқининг мамлакатимизга нисбатан дўстлигини ва бераётган беғараз техникавий-иқтисодий ёрдамини юксак қадрлайди.

Совет Иттифоқи самарали сиёсат ўтказар экан, давлатлар ўртасида яхши қўшничилик принципларига амал қилмоқда ва у дўст ҳамда ривожланаётган мамлакатларнинг тараққиёти учун бебаҳо ҳисса қўшаётганлигини назарий жиҳатдангина эмас, балки амалда ҳам исбот этмоқда.

Совет Иттифоқи халқларининг шу йўлда кун сайин эришаётган муваффақиятлари Афғонистонни қувонтирди ва қувонтираверади.

Бундан аввалги визитларим сингари Сизнинг ажойиб мамлакатингизга қилган охирги сафаримдан олган таассуротлар мен билан маликага ҳамиша азиз ва қадрлидир.

Совет халқининг бизни самимий кутиб олганлигини ҳеч қачон унутмаймиз.

Бундан илгариги сафарим чоғида Сиз, Брежнев жаноблари билан ва Косигин жаноблари билан бўлган фойдали фикрлашувларимиз, шунингдек, бугун Сиз билан ўтказилган самарали фикрлашувлар халқаро масалаларни ҳал қилишда ҳамжиҳатлигимизни ва қарашларимизнинг бир-бирига яқинлигини кўрсатувчи ёрқин мисолдир.

Давлатларимиз ўртасида ҳамжиҳатлик ва яқинлик, халқаро ҳаётнинг бир қанча муҳим принципларига нисбатан қарашларимизнинг бирлиги туфайли мавжудлиги ва шунга асосланаётганлиги менинг учун қувончли бир ҳолдир.

Ҳамиша ижобий ва актив сиёсий бетарафлик сиёсатини олиб бораётган Афғонистон халқаро масалаларда қўшилмаслик сиёсатига катта аҳамият беради.

Мана шунинг учун ҳам Афғонистон қўшилмаган мамлакатлар давлат ва ҳукумат бошлиқларининг шу йил кузда Жазоирда бўладиган конференциясини зўр қизиқиш билан кутиб олади.

Жаҳондаги давлатлар ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик, бунинг устига юқорида айтиб ўтилган сиёсат ва тенг ҳуқуқлилик ҳамда бир-бирларининг ишларига аралашмаслик принципларига риоя қилиш — Афғонистон ташқи сиёсатининг доимий негизидир.

Бизга дўст қўшни давлат В. И. Ленин томонидан тузилган биринчи кунидан бошлаб мамлакатларимиз ўртасида, мана шу районда тинчликни мустаҳкамлаш учун бу сиёсатнинг ижобий ролига катта аҳамият бераётганлигидан мамнунмиз.

БМТ уставига ҳаммамизнинг содиқлигимиз ва халқлар ҳамда мамлакатларга ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини бериш ҳамда мустамлакачилик ва ирқий камситишнинг барча сарқитлари ва формаларини бартараф этиш йўлида бу ташкилотнинг сарфлаётган куч ва ғайратини қўллаб-қувватлаётганлигимиз — бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш ва уни доимо сақлаб қолиш йўлидаги яна бир ижобий омилдир.

Пуштунистонда яшаётган биродарларимизга ҳуқуқ берилиши йўлидаги талабларимиз мана шу принципларга садоқатимизга ва ўз ўртамиздаги тарихий, этник ва маданий алоқаларга асосланган. Афғонистон халқи Пуштунистон халқининг ўз тақдирини ўзи белгилаш йўлидаги курашини барча тинч воситалар билан қўллаб-қувватлайди.

Исроил агрессияси муносабати билан вужудга келган Яқин Шарқ проблемаси Фаластиндаги араб биродарларимизга барча ҳуқуқлар бериш ва Исроил босиб олган территорияни Мисрга, Сурияга, Иорданияга қайтариб бериш асосида адолатли ҳал этилиши керак. Исроил ўз агрессияси натижаларидан фойдаланишни истамоқда.

Мавжуд омилларни тан олиш ва покистонлик ҳарбий асирларни озод этиш — Покистон, Ҳиндистон ва Бангладеш ярим қитъаси районида муносабатларни сиёсий жиҳатдан барқарор қилишнинг икки зарур шартидир.

Европа қитъасида самарали ва доимий тинчликни таъминлаш мақсадида Европада янада кўпроқ ҳамжиҳатликни таъминлаш йўлида Совет Иттифоқи раҳбарларининг доимо куч-ғайрат сарфлаб келаётганлиги бизга дўст ва қўшни мамлакат бўлган Совет Иттифоқининг тинчликсевар сиёсатига нисбатан жаҳондаги кўпгина давлатларнинг диққат-эътиборини ўзига жалб этди.

Совет Иттифоқининг бу йўлда эришган муваффақиятлари, шу жумладан Вьетнамда ва Ҳинди—Хитой мамлакатларида тинчлик йўлида эришилган натижалар, халқаро проблемаларни тинч воситалар билан ҳал этиш принципларига нисбатан бизда ишонч туғдиради ва бу ишончни янада кучайтиради, ниҳоят келажакда вазиятнинг тинч барқарор бўлишига ва хавфсизликка имкон беради.

Бизнинг таклифимизни қабул қилиб, Афғонистонга келганлигингиз учун ва шу дўстона қабул маросимида қатнашаётганлигингиз учун Сизга миннатдорчилик изҳор этиб, Сизнинг ва Сиз билан ҳамроҳ бўлиб келган кишиларнинг мамлакатимизда бўладиган кунларни мароқли ўтказишларини истайман.

Афғонистон подшоси ўз нутқининг охирида Н. В. Подгорний, Л. И. Брежнев, А. Н. Косигиннинг ва бошқа совет раҳбарларининг сиҳат-саломатлиги ҳамда бахт-саодати учун, совет ва афғон халқлари ўртасида дўстлик ва ҳамкорликнинг янада мустаҳкамланиши учун, бутун дунёда тинчлик учун қадаҳ кўтаради.

Шундан сўнг Н. В. Подгорний нутқ сўзлади.

Н. В. ПОДГОРНИЙ НУТҚИ

Ҳазрат олийлари!

Ҳурматли жаноблар!

Ўртоқлар!

Ҳазрат олийлари, шодиёна ва меҳмондўстлик билан кутиб олганлигингиз учун, бизнинг Ватанимиз — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ҳақида, совет халқи тўғрисида айтган эзгу сўзларингиз учун чин кўнгилдан ташаккур изҳор қилишга ижозат бергайсиз.

Бу — бизнинг Афғонистонга иккинчи сафаримиз. Биз мамлакатингизга илгари қилган сафаримиздан жуда ёқимли таассурот олган эдик. Совет ва афғон раҳбарларининг бизда, Москвада бўлгани каби бу ерда, Кобулда ўтказиладиган учрашувлари ва суҳбатлари ҳам икки томонлама алоқаларга тааллуқли кўп масалаларни ва халқаро проблемаларни ишчанлик ва тамомила ҳамжиҳатлик руҳида муҳокама қилиш имконини беради. Ҳозирги музокаралар ҳам Совет—Афғонистон муносабатларини янада мустаҳкамлаш ишига яхши хизмат қилади, деб умид қиламиз.

Улуғ Ленин ва мустақиллик учун кураш давридаги афғон арбоблари мамлакатларимиз ўртасидаги дўстлик асосларини қуриб беришган эди. Бу дўстлик халқларимизнинг катта ютуғидир. Биз ҳозирги кунда ҳам ҳуқуқий тенглик, бир-бирининг ҳурмат қилиш ва бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик принципларига асосланган совет-афғон ҳамкорлигининг даражаси ва характеридан мамнун эканлигимизни тўла асос билан изҳор қила оламиз. Бу ҳамкорлик сиёсий, савдо-иқтисодий, илмий-техника, маданият соҳаларида ва бошқа соҳаларда муваффақиятли суратда амалга оширилмоқда. СССР билан Афғонистон муносабатлари турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаши учун намунадир.

Совет Иттифоқи ва Афғонистон халқларининг тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлашдан, империалистик агрессия ва зулм сиёсатига қарши курашдан муштарак манфаатдорлиги, ҳар икки томон кескин халқаро проблемаларни ҳаққоний тарзда ҳал этишга интилаётганлиги мамлакатларимизнинг ташқи сиёсий ишларда ҳамкорлик қилиши учун қулай заминларни вужудга келтиради.

Кейинги вақтларда халқаро вазиятда, шубҳасиз, сезиларли ижобий силжишлар содир бўлмоқда. Жаҳонда сиёсий кескинликни юмшатиш тенденцияси ўзига дадил йўл очиб бормоқда. «Совуқ уруш»дан кескинликни юмшатиш сари бурилиш ясалмоқда. Тинч-тотув яшаш принциплари турли социал тузумга мансуб давлатлар ўртасидаги муносабатлар нормаси сифатида тобора кенг эътироф қилинмоқда.

Ҳозирги халқаро муносабатларни соғломлаштириш жараёнига зўр ғайрат билан ёрдам бериш, жаҳонда содир бўлаётган ижобий силжишларни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш — барча халқлар учун, барча тинчликсевар давлатлар учун ғоят муҳим вазифадир. Совет Иттифоқи КПСС XXIV съездида қабул қилинган Тинчлик программасини бажарабориб, тинчлик ва халқлар дўстлиги ғояларини барча қитъаларда тантана қилмоғи учун актив ва собитқадамлик билан иш кўрмоқда. КПСС Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган Пленуми халқаро вазиятда рўй берган ўзгаришлар доимий тус олишига эришиш зарур эканлигини таъкидлади.

Совет ҳукуматининг кейинги вақтларда ташқи сиёсат соҳасида қилган ишлари мамлакатимизнинг тинчлик ва халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлаш соҳасидаги ҳаракати тобора кучайиб бораётганлигини яққол исбот этади. Совет раҳбарларининг бу йил бир қанча чет мамлакатларга қилган сафарлари, чет давлатларнинг раҳбар арбоблари билан учрашувлари ва суҳбатлари ана шу олижаноб мақсадларга хизмат қилади. Шу кунларда КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Германия Федератив Республикасига қилган визити, унинг Америка Қўшма Штатларига қиладиган сафари худди ана шу мақсадларга хизмат қилади. Бизнинг дўст Афғонистонга сафаримиз ҳам шу мақсадни кўзда тутади. СССРнинг ташқи сиёсат соҳасидаги ташаббуси жаҳоннинг ҳамма қисмларида хавфсизликни мустаҳкамлашга янада кучли таъсир кўрсатади.

Европада, аслини олганда, давлатлар ўртасидаги муносабатлар тарихида янги боб очилмоқда. Умумевропа хавфсизлиги системасини вужудга келтириш тўғрисидаги ғоя амалга ошмоқда. Шу мақсад сари олға борганда, жиддий қийинчиликларни бартараф қилишга, кўпгина чигал тугунларни ечишга, ўтмишнинг кўпгина қолдиқларидан аста-секин халос бўлиш, ишонч ва ҳамжиҳатлик сари қадам-бақадам йўл очиб боришга тўғри келади. Европа давлатларининг вакиллари бутун Европа миқёсида тинчликни таъминлаш ва ҳамкорликни ривожлантиришга доир ҳаётий муҳим масалаларни муҳокама қилиш учун кенгаш ўтказадиган кун яқин қолди.

Шарқда вақт тушунчаси гўё ғарбдаги вақт тушунчасига ўхшамайди. Осиёда воқеаларнинг ривожи гўё секин боряпти, деган гапларни баъзан эшитиш мумкин. Бундай эмас, албатта. Европада ҳам, Осиёда ҳам, бошқа қитъаларда ҳам тарих соатлари айни бир ҳолни кўрсатиб турибди: ҳарбий низо ўчоқларини тугатиш, давлатларнинг хавфсизлиги ва ҳамкорлигини мустаҳкамлаш, халқларнинг тинч эркин шароитда ва тараққиёт шароитида муносиб ҳаёт кечириши учун шарт-шароит яратиш пайти келган.

Жаҳон сиёсатининг кун тартибида Осиёдаги вазиятни яхшилашга доир кенг кўламдаги катта проблемалар пайдо бўлмоқда. Осиё қитъасида мустаҳкам хавфсизлик системасини вужудга келтириш етилган вазифа деб айтишга ҳақлимиз. Бу проблемани ҳал этиш — мураккаб иш, албатта. Империалистлар, мустамлакачилар Осиё халқларини бир-биридан ажратиб юбориш, улар орасига нифоқ солиш, улар ўртасида душманчилик ва ишончсизлик уруғларини сочиш учун неча ўн йиллар мобайнида қўлларидан келган ҳамма чораларни кўрдилар. Мустамлакачилик мерослари кўпгина давлатларнинг иқтисодий ва социал қолоқлигидагина кўзга ташланиб қолмаётир, балки шу вақтгача сақланиб келаётган ва чегараларга, территорияларга дахли бўлган низолар шаклида ва бошқа масалалар шаклида ҳам кўзга ташланмоқда.

Осиё тупроғида империализмнинг айби билан бир неча бор кескин низолар рўй берган эди. Ҳозирги кунда ҳам Яқин Шарқда бутун дунёдаги тинчликни хавф остида қолдираётган энг хатарли уруш ўчоқларидан бири сақланиб қолмоқда. Исроилнинг ҳукмрон доиралари ташқи империалистик кучларнинг қўллаб-қувватлаши билан араб давлатлари ва халқларига қарши агрессив ҳаракатларини давом эттирмоқдалар. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашининг маълум қарорлари бажарилишини талаб этаётган жаҳон жамоатчилиги фикрини менсимай, дағдаға қилаётирлар.

Империалистик давлатлар Осиё қитъасида тинчликнинг мустаҳкамланишига тўсқинлик қилиб, «совуқ уруш» авж олиб кетган пайтларда вужудга келтирилган ҳарбий-сиёсий блокларни тиклашга, Осиёдаги баъзи давлатларни қуролланиш пойгасига жалб этишга интилмоқдалар. Муайян авантюристик доиралар ҳам империалистлар билан оғиз-бурун ўпишиб ҳаракат қилмоқдалар. Улар ўзларининг гегемонлик ниятларини кўзда тутиб, Осиёда ҳукмрон бўлишни даъво қилмоқдалар, давлатлар ўртасидаги муносабатларни кескинлаштиришга уринмоқдалар, халқаро вазиятнинг нормаллаштирилишига халақит бермоқдалар.

Вазият ҳар қанча мураккаб бўлганида ҳам, Осиёда хавфсизлик системасини вужудга келтириш вазифаси амалга ошириладиган реал вазифадир. Вьетнам халқининг ғалабаси туфайли бу вазифани ҳал этиш учун янги имкониятлар пайдо бўлмоқда. Вьетнам халқининг ғалабаси барча тинчликсевар кучларнинг ҳам ғалабасидир. Бу ғалаба натижасида империалистларнинг Вьетнамдаги агрессияси тўхтатилди. Ҳинди-Хитойда ҳануз уруш ҳаракатлари олиб борилаётган ва вазият мураккаблигича қолаётганлигига қарамай, бу мамлакатларда мавжуд бўлган проблемалар ана шу райондаги халқларнинг манфаатлари йўлида, бутун дунёда тинчлик манфаатлари йўлида ҳал этилиши мумкин. Жанубий Осиё ярим қитъасидаги кескинлик анча пасайди. Бу ерда бир қанча муҳим масалалар ҳали ҳал этилмаган бўлса ҳам, бизнинг фикримизча, аҳвол аста-секин нормаллашиб бормоқда.

Бу фактлар ва бошқа фактлар шу нарсани жуда яхши исбот қиладики, Осиёда хавфсизлик ва ҳамкорлик системасини вужудга келтиришдан иборат юксак мақсадларни ўз олдимизга қўяр эканмиз, ҳар қандай қийинчилик ва ҳар қандай ғовларга қарамай, бу мақсадларни амалга ошириш мумкин. Бунинг учун қитъадаги барча давлатларнинг биргалашиб ҳаракат қилиши зарур, ўз халқларининг тақдири учун жавобгар бўлган Осиё мамлакатлари раҳбарларининг саботматонати, масалага кенг кўламда ёндашуви, узоқни кўриб ҳаракат қилиши талаб этилади.

Совет Иттифоқи ўз дўстлари ва иттифоқчилари билан биргаликда Осиё қитъасида тинчлик ўрнатиш учун изчил ҳаракат қилмоқда. Коллектив хавфсизлик системасининг асосий қоидалари, бизнинг фикримизча, давлатлар ўртасидаги муносабатларда куч ишлатишдан воз кечишни, суверенитетни, чегараларнинг дахлсизлигини ҳурмат қилишни, ички ишларга аралашмасликни, тенг ҳуқуқли ва ўзаро фойдали иқтисодий ҳамкорликни ва бошқа хилдаги ҳамкорликни кўзда тутиши керак. Бундай система Бирлашган Миллатлар Ташкилоти уставининг талабларига тамомила мувофиқ бўлиб, бошқа бирон давлатга қарши қаратилмаган бўлур эди.

Осиёдаги бир қанча мамлакатлар коллектив хавфсизлик ғоясига ижобий муносабатда бўлаётганлигини изҳор қилдилар. Совет Иттифоқи бу ғояни амалга оширишда бошқа давлатлар билан ҳамкорлик қилишга астойдил тайёрдир. Биз бундай системанинг вужудга келтирилиши Осиёдаги барча халқларнинг манфаатларига, халқаро тинчликни мустаҳкамлаш манфаатларига мос бўлиб тушади, деган фикрга асосланамиз.

Биз Афғонистоннинг ташқи сиёсий йўлини, унинг ҳарбий-сиёсий блокларга ва гуруҳларга қўшилмаслик сиёсатини, бошқа давлатлар билан дўстлик сиёсатини ғоят қадрлаймиз. Афғонистон ўзининг тинчликсеварлик сиёсати билан халқаро кескинликни юмшатиш ва тинчликни мустаҳкамлаш ишига ёрдам бермоқда.

Афғон халқи бир неча кундан кейин шонли юбилейи — ўз мустақиллигининг 55 йиллигини, чет эл босқинчилари устидан қозонилган ғалаба йиллигини нишонлайди. Ҳазрат олийлари, Сизни ва бутун афғон халқини ана шу шонли сана билан табриклаймиз ва ён қўшнимиз — дўст Афғонистонни осойишта бўлиб, тараққий этишини тилаймиз.

Н. В. Подгорний подшоҳ Муҳаммад Зоҳир Шоҳ соғлиги учун, Совет Иттифоқи ва Афғонистон халқларининг дўстлиги ва ҳамкорлиги учун, Осиёда ҳамда бутун дунёда тинчлик ва хавфсизлик учун қадаҳ кўтаришни таклиф этди.

* * *

Муҳаммад Зоҳир Шоҳ ва Н. В. Подгорнийнинг нутқлари зўр эътибор билан тингланди ва қарсаклар билан кутиб олинди.

АФҒОНИСТОН БОШ МИНИСТРИ Н. В. ПОДГОРНИЙ ҲУЗУРИДА БЎЛДИ

КОБУЛ, 21 май. (ТАСС). СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний бугун ўз қароргоҳи—Чиҳилстун саройида Афғонистон Бош министри ва ташқи ишлар министри Муҳаммад Мусо Шафиқни қабул қилди.

Визит дўстона вазиятда ўтди.

ГУЛЧАМБАР ҚЎЙИЛДИ

КОБУЛ, 21 май. (ТАСС). СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний ва унга ҳамроҳ бўлиб келган кишилар Афғонистоннинг атоқли давлат ва ҳарбий арбоби Муҳаммад Нодиршоҳ мақбарасини зиёрат қилиб, гулчамбар қўйдилар.

ҚЎШМА БАЁНОТ ИМЗОЛАНДИ

БОНН, 21 май. (ТАСС махсус мухбирлари). Бугун Петерсбергда КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Германия Федератив Республикасига визити тўғрисидаги қўшма баёнот тантанали вазиятда имзоланди.

Баёнотни КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Л. И. Брежнев билан ГФР Федерал канцлери В. Брандт имзоладилар. Имзолаш маросимида Л. И. Брежневнинг ГФРга қилган сафарида ҳамроҳ бўлиб келган совет расмий кишилари, Дортмундда ўтказилган «Совет Иттифоқи кунлари»да қатнашган совет делегациясининг аъзолари ҳозир бўлдилар.

ГФР томонидан ГФР ҳукумати аъзолари, статс секретарлар, бундестаг депутатлари, бошқа расмий кишилар қатнашдилар.

А. Н. КОСИГИН Д. РОКФЕЛЛЕР билан суҳбатлашди

Москвада ўзи бошлиқ «Чейз манхэттен» банкининг ваколатхонаси очилиши муносабати билан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Американинг таниқли банкири ва жамоат арбоби Дэвид Рокфеллерни СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 21 май куни Кремлда қабул қилди.

Амалий тусда ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтган суҳбат давомида СССР билан АҚШ ўртасидаги иқтисодий алоқаларга тааллуқли масалалар муҳокама қилинди.

А. Н. Косигин иккала мамлакат ўртасида ўзаро манфаатли асосда узоқ муддатли ва кенг кўламли иқтисодий ҳамкорликни ривожлантиришга совет томони ижобий муносабатда бўлаётганлигини таъкидлади. Д. Рокфеллер эса, ўзи раҳбарлик қилаётган банк турли соҳалардаги иқтисодий ҳамкорликни йўлга қўйишга кўмаклашишдан манфаатдор эканлигини, бу нарса, жумладан, Кама заводи учун Америка асбоб-ускуналарини етказиб беришни пул билан таъминлашда қатнашишга қарор қилганлигида ўз ифодасини топганлигини айтди.

Суҳбатда СССР Давлат банки правлениесининг раиси М. Н. Свешников ҳозир бўлди.

ҲИНДИСТОНЛИК МЕҲМОНЛАР

Ҳиндистонлик бир группа жамоат арбоблари — Жавоҳарлаъл Неру номли мукофот лауреатлари Ўзбекистонда бир неча кун бўлишди.

Меҳмонлар чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқалар Ўзбекистон жамиятида республика пойтахти жамоатчилигининг вакиллари билан учрашишди. Улар Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Шарқшунослик институтида, шунингдек Тошкент тўқимачилик комбинатида бўлишди. Самарқандга сафар қилиб қайтишди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов ҳиндистонлик жамоат арбобларини қабул қилди.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕК ТИЛИДА

«Ўзбекистон» нашриёти КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ М. А. Суслов танланган нутқлари ва мақолалари тўпламини ўзбек тилида нашр этди.

Асар 1972 йилда сиёсий адабиёт нашриёти чоп этган тўпламдан таржима қилинди.

(ЎзТАГ).

АМАЛИЙ СЕМИНАРДАН РЕПОРТАЖ

А Р П А Г А ЎРОҚ ТУШДИ

Асфальт йўлнинг ўнг қанотидаги кўз илғамас кенг далада одамлар гавжум. Кишининг белидан келадиган арпазор уммони шабадада охиста чайқалади. Пишиб етилган олтин бошоқлар гўё йиғилганларга таъзим қилаётгандек туюлади. Бу пайкаллар Термиз районидаги «Қизил юлдуз» колхозининг донгдор ғаллакори Тўра Қулсоатов раҳбарлик қилаётган бригадага қарашли.

Пайкал четида учта ғалла ўрадиган комбайн, пресс-подборщик, грейдер, ҳайдов тракторн, дискали борона тақилган чопиқ трактори, ғалла ва сомон ташийдиган тележка ва бошқа транспортлар саф тортиб турибди. Бу амалий семинарга Сурхон водийсидаги ҳамма районларнинг партия, совет, хўжалик раҳбарлари йиғилган. 20 май эрталаб соат 10. Обкомнинг биринчи секретари ўртоқ Н. Муродов қисқача кириш нутқи билан семинарни очади. Сўз бригада бошлиғи Тўра Қулсоатовга берилади.

— Эрта кузда, — деди бригадир, — мана шу майдонларга «унумли» навли арпа уруғини сепган эдик. Вегетация даврида икки марта озиқлантириб, гектарига 100 килограмм калий, 150 килограмм фосфор бердик. Икки бор парваришлаб, уч марта қондириб суғордик. Мана кўриб турибсизлар, ўсимлик кунгилдагидек барвақт пишиб етилди, бошоқлар бўлиқ. Бригадамиз аъзолари ҳар гектар майдондан 50 центнердан зиёд арпа хирмони кўтариб, унинг ўрнига дон учун маккажўхори экади ва маккажўхорининг ҳар гектаридан 60 центнердан ҳосил етиштиради. Шундай қилиб, икки ҳосил ҳисобига 100 центнердан ошириб дон олиш бизнинг қатъий шиоримиз ҳисобланади. Бригада аъзолари ўз ваъдаларига, албатта, вафо қилиш учун барча мавжуд имкониятларни ишга соладилар.

...Соат 10.30 да ҳамма техниканинг моторн ишга солинди. Далани қудратли трактор ва комбайнларнинг гувуллаган овози қоплаб олди. Худойқул Бозоров бошқараётган комбайн биринчи бўлиб пайкалга киради. Унинг кетидан Эшим Маматқулов ва Жаббор Чориевлар бошқараётган комбайнлар ҳам арпазор денгизига шўнғийди. Эни 15 метрга яқин келадиган ердаги арпа бир зумда комбайнлар домига тортилиб, бункерларга тилла ранг донлар тўкила бошлайди. Комбайнлар билан ёнма-ён юриб кетаётган самосвал автомашинасининг кузовига янги ҳосил дони оқади.

Комбайнлар кетидан кетаётган М. Қурбоналиев бошқариб бораётган прес-подборщчик сомонни тўдалаб прессламоқда. Прессланган сомон эса тележкаларга ортилиб фермаларга жўнатиляпти.

Ҳосил ўрим-йиғимидаги ҳамма ишлар конвейер усулида ташкил этилган. Ҳосилдан тозаланган пайкалларга дарҳол ҳайдов трактори киради. Тракторчи — зуваласи пишиқ Тожибой Шоназаров ерни 35 сантиметр чуқурликда жуда сифатли ҳайдаяпти. Ҳайдалган ерлар грейдер билан текисланиб дискали бороналар босилгач, маккажўхори экадиган сеялкалар ишга тушиб кетди. Шу куннинг ўзида 20 гектар ердаги ғалла ўрилиб, янчилди ва 200 тоннадан зиёд арпа дони колхоз хирмонига тўкилди. Кечгача бу майдонларга маккажўхори уруғи экилиб сув таралди. Колхоз ғаллакорлари бир хафта ичида ҳамма майдонлардаги арпани ўриб, ўрнига дон учун маккажўхори экишга сўз бердилар.

Шу куни райондаги Калинин номли, «Октябрь 40 йиллиги» қолхозлари ва Шеробод районидаги Ленин номли колхознинг Новбоғ участкасидаги арпазорларга ҳам ўроқ тушди.

Сурхондарё областининг ғаллакорлари тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилида 100 минг тонна ғалла етиштиришга аҳд қилганлар. Бу, ўтган йилдагидан икки баравар кўпдир.

Областда бултур 10,2 минг тонна маккажўхори дони етиштирилган эди. Бу йил эса икки баравардан ҳам ошиқ — 24,5 минг тонна маккажўхори дони етиштирилади.

Сурхон воҳасидаги хўжаликлар 70 минг гектар майдонда ғалла, шу жумладан 60 минг гектар ерда буғдой, арпа етиштиряптилар. Бу экинларнинг 17 минг гектари суғориладиган ерларга экилган. Ҳозиргача 3 минг гектар ерга шоли экилди, 6,4 минг гектар майдонда маккажўхори барқ уриб ўсяпти. Область маккажўхорикорлари яна 3 минг 200 гектар ерга дон учун маккажўхори экиб, бу серунум экин майдонларини қарийб 10 минг гектарга етказиш учун курашяптилар. Бунинг учун улар арпани 1 июндан кечикмай ўриб олиш ва унинг ўрнига дон учун маккажўхори экишга бел боғладилар.

Шу кунларда далаларда мўл-кўл буғдой, арпа пишиб етиляпти. Олтин бошоқлар катта хирмондан дарак бериб турибди. Яна уч-тўрт кун ичида ғалла ўрадиган 322 та комбайннинг ҳаммаси ишга тушади. Ғаллакорлар суғориладиган ерларнинг ҳар гектаридан камида 40 центнердан арпа ҳосили олишга, унинг ўрнига экилган маккажўхоридан эса 50—60 центнердан дон етиштиришга, шундай қилиб икки ҳосилдан 80—100 центнердан хирмон кўтаришга отландилар. Улар Сурхондарёни бир йилда икки марта дон ҳосили олинадиган водийга айлантириш шиори остида пайкалга кирдилар. Биз ғаллакорларнинг хайрли ишларига омад, улкан хирмонларига барака тилаймиз.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Суратда: бригада ғаллазорида ўрим пайти.
М. Мерганов фотоси.

Совет Иттифоқи Маршали Иван Степанович Конев

КПСС Марказий Комитети аъзоси, СССР Олий Совети депутати, атоқли ҳарбий арбоб, талантли саркарда, икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Совет Иттифоқи Маршали Иван Степанович Конев оғир ва узоқ давом этган касалликдан кейин 1973 йил 21 майда вафот этди.

Совет халқи ва унинг Қуролли Кучлари оғир жудоликка учради. Совет Қуролли Кучларининг актив бунёдкорларидан бири, гражданлар уруши иштирокчиси ва Улуғ Ватан уруши шуҳрат қозонган қаҳрамонининг юраги тепишдан тўхтади. Унинг бутун ҳаёти социалистик Ватанга, коммунизм ишига садоқат билан хизмат қилишнинг ёрқин мисолидир.

И. С. Конев 1897 йилда Киров области Подосинов районидаги Лодейно қишлоғида камбағал деҳқон оиласида туғилди. У ўсмирлик чоғиданоқ ўзининг меҳнат фаолиятини бошлади. Биринчи жаҳон урушида И. С. Конев армия сафига чақирилди ва солдатлар оммасининг революцион ҳаракатида қатнашди.

Иван Степанович Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейин ўз юртида Совет ҳокимиятини барпо этиш йўлида актив иш олиб борди. И. С. Конев 1918 йилда ўз тақдирини Коммунистик партия билан абадий боғлади ва кўнгилли равишда Қизил Армия сафига кирди. Бронепоезднинг ҳарбий комиссари, кейин бригада ва дивизия комиссари бўлган И. С. Конев Колчакка ва япон босқинчиларига қарши жанг қилди. Умумроссия Советлари V съезди ва РКП(б) X съездининг делегати сифатида у Москвада сўл эсерлар исёнини ва Кронштадтда оқ гвардиячилар фитнасини бостиришда қатнашди.

Гражданлар уруши тамом бўлгандан кейин И. С. Конев дивизия ва корпус комиссари лавозимларида ишлашни давом эттирди. 1926 йилда М. В. Фрунзе номидаги ҳарбий академия ҳузурида олий бошлиқлар состави малакасини ошириш курсини, 1934 йилда эса шу академиянинг махсус факультетини муваффақият билан тамомлади.

Урушдан илгариги йилларда полк, дивизия, корпус, армияга, Забайкалье ва Шимолий Кавказ ҳарбий округлари қўшинларига қўмондонлик қилди.

И. С. Коневнинг ташкилотчилик ва саркардалик таланти, унинг ғоят улкан қобилияти Улуғ Ватан урушининг даҳшатли йилларида — у Ғарбий, Калинин, Дашт, биринчи ва иккинчи Украина фронтлари ва бошқа бир қанча фронтлар қўшинларига қўмондонлик қилган пайтларда айниқса ёрқин намоён бўлди. И. С. Конев бошчилигидаги қўшинлар Улуғ Ватан уруши давомида бир қанча йирик операцияларни амалга оширдилар ҳамда Украинада, Польша ва Чехословакия территорияларида, совет халқининг фашизм устидан улуғ ғалабасини тугаллаган Берлин операциясида гитлерчи босқинчиларни оғир мағлубиятга дучор қилди.

Урушдан кейин И. С. Конев қуруқликдаги қўшинлар Бош қўмондони, Совет Армияси бош инспектори, СССР мудофаа министрининг биринчи ўринбосари лавозимларида ишлади. 1955 йилдан 1960 йилгача И. С. Конев Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Бирлашган Қуролли Кучларининг Бош қўмондони бўлди.

Коммунист, жангчи ва ватанпарвар И. С. Конев фавқулодда ажойиб ҳаёт кечирди. У бир неча бор партия съездларининг делегати бўлиб, КПСС Марказий Комитети составига ва СССР Олий Совети депутатлигига неча марталаб сайланди. Ўз ҳаётининг охирги кунларигача у совет кишиларини, айниқса ёшларни қаҳрамонона ватанпарварлик руҳида тарбиялаш соҳасида катта иш олиб борди.

И. С. Конев юксак партиявий ва ишчанлик фазилатларига эга бўлганлиги, Ватанимиз душманлари билан курашда мислсиз жасорат ва қаҳрамонлик кўрсатганлиги, кишиларга меҳри ва сезгирлиги туфайли совет халқининг ва Қуролли Кучлар жангчиларининг муҳаббатига ва ҳурматига сазовор бўлди.

И. С. Коневнинг ғоят буюк хизматлари Совет давлати томонидан юксак қадрланди. У икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонини олди. Етти марта Ленин ордени билан, Октябрь Революцияси ордени, Ғалаба ордени билан, уч марта Қизил Байроқ ордени билан, икки марта биринчи даража Суворов ордени билан, икки марта биринчи даража Кутузов ордени билан, Қизил Юлдуз ордени билан мукофотланди. И. С. Конев ЧССР Қаҳрамони ва МХР Қаҳрамони унвонига сазовор бўлди, бир қанча социалистик мамлакатлар ва бошқа давлатларнинг кўпгина орден ва медаллари билан тақдирланди.

Ленин партиясининг содиқ фарзанди, жасур жангчи ва талантли саркарда Иван Степанович Коневнинг порлоқ хотираси армия ва флот жангчиларининг, барча совет кишиларининг қалбида абадий яшайди.

Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громико, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, В. В. Шчербицкий, П. Н. Демичев, П. М. Машеров, Б.Н.Пономарев, Ш. Р. Рашидов, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Г. Ф. Сизов, Л. В. Смирнов, И. И. Якубовский, В. Г. Куликов, А. А. Епишев, С. Л. Соколов, В. Ф. Толубко, И. Г. Павловский, П. Ф. Батицкий, П.С. Кутахов, С. Г. Горшков, К. С. Москаленко, С. К. Кувкоткин, А. Н. Комаровский, Н. Н. Алексеев, А. Т. Алтунин, И. Х. Баграмян, С. М. Буденний, А. М. Василевский, Ф. И. Голиков, Г. К Жуков, П. К. Кошевой, В. И. Чуйков, Е. М. Тяжельников, М. П. Георгадзе, Л. И. Греков, В. Ф. Промислов, М. С. Смиртюков, Н. И. Савинкин, С. М. Штеменко, П. И. Ефимов, И. Н. Шкадов.

Мамлакат психологларининг кенгаши

СССР Педагогика фанлари академияси ҳузуридаги психологлар жамияти Марказий советининг Тошкентда ўз ишини тамомлаган илмий сессияси мамлакатимизнинг иттифоқдош республикаларида психология фанини ривожлантириш проблемаларига бағишланди. Илмий сессияда Ўрта Осиё республикалари, Закавказье, Украина, Эстония, Латвия, мамлакатимизнинг йирик илмий марказларидаги корхоналар психология лабораторияларининг мутахассислари, олимлар, ўқитувчилар қатнашди.

Ўзбекистон пойтахти биринчи марта шундай анжуман ўтказиладиган жой бўлди. Ҳозир республикада психологиянинг турли ҷиҳатлари бўйича, жумладан, педагогика, социал, инженерлик психологияси бўйича олиб борилаётган тадқиқотлар муваффақиятли ривожланмоқда. Бу ерда шу соха мутахассисларининг катта отряди тайёрланган.

СССРда психологиянинг аҳволи ва уни ривожлантиришнинг истиқболлари, корхоналарда касб эгаллаш ишларини ташкил этиш, ўқув юртларида психологларни тайёрлаш ва уларни тақсимлаш каби муҳим проблемаларни муҳокама қилган илмий сессия тегишли тавсияларни ишлаб чиқди. (ЎзТАГ).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети **қарор қилдилар:**

1. Совет Иттифоқи Маршали И. С. Коневни дафн этиш маросимини ташкил этиш учун И. И. Якубовский (раис), И. В. Капитонов, Л. В. Смирнов, А. А. Епишев, И. Х. Баграмян, К. С. Москаленко, Л. И. Греков, В. Ф. Промислов, М. С. Смиртюков ўртоқлардан иборат ҳукумат комиссияси тузилсин.

2. И. С. Конев Қизил майдонда, Кремль девори ёнида дафн этилсин.

СССР МУДОФАА МИНИСТРЛИГИ ВА СОВЕТ АРМИЯСИ ҲАМДА ҲАРБИЙ-ДЕНГИЗ ФЛОТИ БОШ СИЁСИЙ БОШҚАРМАСИДАН

СССР Мудофаа министрлиги ва Совет Армияси ҳамда Ҳарбий-Денгиз Флоти Бош сиёсий бошқармаси Совет Қуролли Кучларининг шахсий составига шуни чуқур қайғу билан маълум қиладики, КПСС Марказий Комитети аъзоси, СССР Олий Совети депутати, икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Совет Иттифоқи Маршали Иван Степанович **Конев** узоқ давом этган оғир касалликдан кейин 1973 йил 21 майда вафот этди.

СССР Қуролли Кучлари Совет Иттифоқи Маршали, ғоят буюк ҳарбий арбоб, талантли совет саркардаси, гражданлар уруши ва Улуғ Ватан урушининг актив иштирокчиси И. С. Коневдан жудо бўлдилар.

СССР Мудофаа министрлиги

Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти Бош сиёсий бошқармаси.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ МАРШАЛИ И. С. КОНЕВНИ ДАФН ЭТИШНИ УЮШТИРУВЧИ ҲУКУМАТ КОМИССИЯСИДАН

Совет Иттифоқи Маршали И. С. Конев жасади солинган тобут М. В. Фрунзе номидаги Совет Армияси Марказий Уйининг Қизил Байроқли залига қўйилади. (Коммуна майдони, 2-уй).

Марҳум И. С. Конев билан видолашиш учун зал 1973 йил 22 май эрталаб соат 11 дан соат 18 гача очиқ бўлади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми кўп йиллар, самарали ишлаганлиги, Амударёда Тахиатош гидроузели биринчи навбатини қуриш ва муддатидан илгари ишга туширишда актив қатнашганлиги учун Тахиатош гидроузели қурилиши иштирокчиларидан бир группасига Ўзбекистон ССРнинг фахрий унвонларини берди:

Темир-бетон буюмлар ва конструкциялар заводи бригадасининг бошлиғи Ўрингали **Кенебаев**га, 7- кўприксозлик тресги отрядининг бетон қуювчиси Манна Ивановна **Королёва**га, қурилиш бошқармасининг бошлиғи Борис Серафимович **Лича**гинга, қурилиш бошқармаси бош инженерининг ўринбосари Иван Андреевич **Паламарчук**га, қурилиш участкасининг бригада бошлиғи Отажон **Уразалиев**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган бинокор» фахрий унвони; механизациялашган иш участкасининг бульдозерчиси Павел Васильевич **Шабанов**га «Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалигида хизмат кўрсатган механизатор» фахрий унвони. Қурилиш бошқармасининг бош инженери Александр Афанасьевич **Домарецкий**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ирригатор» фахрий унвони, қурилиш бошқармаси автобазасининг шофёрлари Рафҳат Хуснитдинович **Ғайниддинов**га, Ниёз Гумирович **Мирсиёпов**га, Николай Михайлович **Шабагин**га, Тахиатошдаги 109-автобаза шофёри Бобожон **Шаропов**га «Ўзбекистон ССР автотранспортининг хизмат кўрсатган ходими» фахрий унвони берилди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Амударёда Тахиатош гидроузели биринчи навбатини қуришда ва муддатидан илгари ишга туширишда эришган муваффақиятлари ва актив қатнашганлиги учун Тахиатош гидроузели қурилиши иштирокчиларидан бир группасини Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми кўп йиллар самарали меҳнат қилганлиги ва бир қанча энг йирик транспорт иншоотларини қуришда актив қатнашганлиги учун СССР Транспорт қурилиши министрлиги «Средазтрансстрой» тресги техника бўлимининг бошлиғи Прокопий Григорьевич **Карасов**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган бинокор» фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми педагогика соҳасида кўп йил ишлаганлиги, ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялашдаги хизматлари учун Андижон область, Марҳамат районидаги 1- ўрта мактаб бошланғич синфлар ўқитувчиси Клавдия **Фёдоровна Димитриева**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи» деган фахрий унвон берди.

ШОГИРДЛАР УСТОЗ ҲАҚИДА

УШАЛГАН ОРЗУ

Илк кузак пайти. Тошкентнинг Чиғатой даҳасидаги Пичоқчилик маҳалласида ўрта ҳол деҳқон Зоҳид ака хонадонида ўн учинчи фарзанд дунёга келди. Бу хонадонни ҳам қон-қақшатиб келаётган қизамиқ, чечак безгак каби касалликлардан азият чеккан оила бошлиғи янги фарзандга шифокор бўлса ажаб эмас, дея Ҳаким деб ном берди. Ота ўзининг эзгу-ниятини рўёбга чиқишини кўролмай, Ҳакимжон тўрт ёшга қадам қўйганида оламдан кўз юмди. Бу 1912 йилда юз берди.

Ўз замонасининг аҳлу илм аёлларидан ҳисобланмиш биби Убайда меҳр билан фарзандларини тарбиялади. Уларга ҳам ота, ҳам она меҳрини бахш этди. Уларни илмга, покликка, меҳнатга, хусусан, чин инсон бўлишга ундади.

Ота васияти, она даъвати Ҳакимжонни Тошкентдаги медицина техникумига етаклади. Техникумнинг аълочи талабаси Ҳакимжон касалхоналарда бўлиб, беморлар аҳволини кузатар экан, Октябрь ёғдусидан баҳраманд бўлиб, юксалиб келаётган серқуёш ўлкада шу шифокорлиқ илмига ўз умрини бахш этишни ният қилиб қўйди. Техникумни тугаллаб, Самарқанд областига ишга йўлланма олади. Медицинада илк қадамлар қўйиб, биринчи муолижалар ўтказар экан, ҳали илми етарли эмаслигини сезади. Ўша йили Самарқандда таъсис этилган медицина институтига биринчилар қаторида қабул қилинади.

Самарқанд медицина институтини имтиёзли диплом билан битирган қобилиятли ёш шифокор аспирантурага тавсия этилади. Лекин қалб амри билан амалий ишга отланади, тоғли Нурота районига врач бўлиб боради. Ўша кезларда районда ҳаммаси бўлиб тўрттагина врач ишлар, уларнинг зиммасига ўн икки врачнинг хизматини бажариш юклатилган эди. Ҳаким Зоҳидов Нуротада бир неча йил ишлагач, Самарқанд шаҳрига қайтади ва медицина институтининг госпиталь хирургияси клиникасида, кейинчалик одам анатомияси кафедрасида ассистент бўлиб ишлайди.

Қайноқ ҳаёт қучоғидан қайтган меҳнатсевар йигит бутун куч-ғайратини, қобилият ва шижоатини илмий-педагогик ишга қаратди. Ўқиш, изланиш ёш олимга қувонч ҳадя қилди. У 1941 йили Тошкент Медицина институтида кандидатлик илмий даражаси олиш учун диссертация ёқлади...

Советлар мамлакатига хиёнаткорона уруш бошланган ўша йили Ҳ Зоҳидов кўнгиллилар қаторида фронтга отланди. Шифокор олимни ўзбек ҳарбий қисмларидан бирига врач этиб тайинлашди. Бироқ, кўп ўтмай, Ўзбекистон ССР ҳукумати илтимоси билан у армия хизматидан чақириб олинди ва ўзи таълим олган Самарқанд медицина институтига директор қилиб тайинланди. Кейинчалик Ҳаким Зоҳидов Тошкент медицина институтида директор бўлиб ишлайди.

1947 йили Ҳ. Зоҳидов ҳаётида унутилмас воқеа содир бўлди. У яна Нуротага борди. Район меҳнаткашлари ўзлари севиб қолган шифокорни шу райондан республика Олий Советига депутат қилиб сайладилар. Шу йили у Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министри қилиб тайинланади.

Яна ўқиш, яна изланиш. Ҳ. Зоҳидов Москва Медицина фанлари академияси институтларидан бирида таҳсил кўра бошлайди. У яна илм чўққисига интилиб, забардаст олим, меҳрибон устоз академик В. Н. Терновский раҳбарлигида докторлик диссертациясини муваффақиятли ёқлайди.

Устоз ва мураббий Ҳаким Зоҳидов салкам қирқ йилдирки, ёшларга медицина сирларини ўргатиб келмоқда. У медицинанинг актуал масалаларига оид олтмишдан ортиқ илмий ишлар муаллифи. Олий ўқув юртлари учун биринчи бор ўзбек тилида нашр қилинган китобларнинг авторларидан бири. Унинг ўзи етти фан кандидатига устозлик қилди. Бир шогирди эса докторлик диссертациясини ёқлади.

Устоз ҳозир Ўрта Осиё медицина педиатрия институтида нормал анатомия кафедраси мудири вазифасини адо этмоқда. У морфология фанида етук олим ва моҳир тарғиботчи сифатида кўпчиликка танилган.

Ҳикоямиз қаҳрамони медицинада етук мутахассис сифатида таниш бўлса, уни кўп минглн адабиёт муҳлислари ҳозиржавоб журналист ёзувчи «Ҳаким Зоҳидий» сифатида яхши биладилар.

Бундан 23 йил муқаддам «Қизил Ўзбекистон» газетасида Ҳ. Зоҳидийнинг медицина мавзуидаги мақоласи эълон қилинди. Бир неча кундан сўнг муаллиф газетхонлардан кўплаб миннатдорчилик хатлари ола бошлади. Мактублардан бирига тўхталиб ўтмоқчимиз. Хат автори атоқли ёзувчи Садриддин Айний бўлиб, у шундай ёзганди: **«Ўртоқ Ҳаким Зоҳидович! 23 октябрда «Қизил Ўзбекистон» газетасида босилган Сизнинг «Тортиқ» номли очеркингизни ўқидим. Бундан бурун ҳам медицина мавзуга оид бир ҳикоянгизни ўқиб эдим. Шунда Сизда ҳикоячилик таланти борлигини сезган эдим. Сизни ўзбек адабиётида медицина фанини бадиий ҳикоялар орқали акс эттиришга чақираман. Янги кашфиётлар йўлида хаётий фикрлар юргизиб, янги ҳақиқатларни вужудга келишига йўл очишингиз мумкин. Агар ҳозирча «Тортиқ» каби кичик очерк ва ҳикоялар ёзаверсангиз, келажакда шу мавзуда катта романлар вужудга келтиришингиз мумкин. Ўртоқлик саломи билан С. АЙНИЙ».**

Олимнинг бадиий асарлари республика газета ва журналларида босилиб чиқмоқда, алоҳида китоб сифатида чоп этиляпти. Муаллифнинг кичик ҳажмли «Ватан учун», «Икки қаҳрамон» пьесалари Самарқанд театрида саҳналаштирилган. Телетомошабинлар ва радиотингловчилар унинг «Қалб ҳукми», «Устозингни унутма», «Мурувват», «Курсдошлар» каби инсценировкаларини мароқ билан кўришган ва тинглашган. Унинг ўткир сатирик асарлари «Муштум» журналида ҳам мунтазам босилиб келмоқда.

Ажойиб медик олим, Ҳаким Зоҳидовнинг кўп йиллик самарали хизматлари партия ва ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланган. Унинг кўксини иккита «Ҳурмат Белгиси», ордени, кўплаб медаллар безаб турибди. Унга Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби унвони берилган. Куни кеча кенг илмий жамоатчилик олимнинг қутлуғ ёшини муборакбод этиб, унинг фанга қўшган ҳиссасини юксак баҳолади.

А. ОҚИЛОВ,
Ўрта Осиё Медицина педиатрия институтининг кафедра мудири, биология фанлари доктори.

АВТОИНСПЕКТОР

Турли касб эгалари

Катта йўлдан машиналар ғизиллаб ўтиб турибди. Йўл четида милиционер формасидаги бир киши автомашиналар оқимини кузатмоқда. Мана, у қисқа ҳуштак чалдида, ҳайдовчига машинани бир четда тўхтатишни ишора қилди:

— Мен милиция капитани, автоинспектор Нуруллаевман. Правонгизни кўрсатинг.

Йўл ҳаракати қоидасини бузган ҳайдовчи инспекторнинг ҳушёрлигига, зийраклигига қойил қолмай иложи йўқ.

Сайдмамат Нуруллаев совет милицияси органига ишга киргунга қадар ҳаётнинг оғир ва мураккаб йўлларини босиб ўтди. У Наманган областидаги Янгиқўрғон районига қарашли Чортоқ МТСида шофер бўлиб ишлаб юрган вақтида ҳарбий хизматга юборишларини илтимос қилади. Аммо МТС раҳбарлари ишчан, қобилиятли ёш йигитни қўлдан чиқаргилари келмайди. Уруш бошлангач Сайдмамат Нуруллаев машина калитини қоровулга топшириб, ҳеч кимга билдирмай кўнгиллилар сафига қўшилиб, фронтга отланади. Гитлерчи немис босқинчиларига қарши жанг қилади. Ғарбий Украинани, Одессани, Кишинёвни, Бухарестни ва бошқа кўпгина шаҳар ва қишлоқларни озод қилиш учун бўлган жангларда қатнашади. Ниҳоят, Дунай дарёси қирғоғида оғир яраланган Сайдмамат совет жангчиларининг оламшумул ғалабасидан кейин Ўзбекистонга қайтади ва Наманган область ДОСААФида хизмат қила бошлайди. 1948 йил 2 сентябрдан Наманган область давлат автоинспекциясида, 1952 йилдан бери Тошкент Давлат автоинспекциясида инспектор вазифасида ишламоқда.

Милиция капитани Сайдмамат Нуруллаев чорак асрдан ортиқ вақтдан бери кишиларни бахтсиз ҳодисалардан сақлаш йўлида, кўча ҳаракати қоидаларини бузувчиларга қарши ҳормай-толмай курашиб келмоқда. У ёши олтмишга яқинлашиб қолишига қарамай, намунали меҳнат қилиб, Тошкентда транспорт ҳаракати хавфсизлигини таъминлашга ҳисса қўшмоқда.

С. ҚОЛБЕКОВ.

ЎЗБЕКИСТОН Ахборот

ХАТЛАРДАН САТРЛАР

ДИПЛОМЛИ МУЗЕЙ

Бухоро районидаги «Янги турмуш» колхози 1929 йилда ташкил топган. Бу ерда 1965 йилда колхоз ишлаб чиқаришининг ветеранлари, дастлабки қишлоқ хўжалик асбоб-ускуналари, колхозчилар ҳаётида юз берган социал-иқтисодий ўзгаришларни акс эттирувчи «Шон-шуҳрат» музейи ташкил қилинган эди. Ҳозиргача музейни 10 мингдан ортиқ киши келиб кўрди.

Яқинда колхоз музейига Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг биринчи даражали диплоли берилди. Бу музей ўз экспонатларининг бой ва ранг-баранглиги ҳамда ёш авлодни оталар жасорати руҳида тарбиялаш соҳасида эришган муваффақиятлари учун ана шу юксак мукофотга сазовор бўлди.

Т. НАЗИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

МОСКВАЛИКЛАР СОВҒАСИ

Москва (Подольский райони) машинасозлик заводи коллективи билан ўзбекистонлик тўқимачилар ҳамкорлиги йил сайин мустаҳкамланиб бораётир. Улар бир-бирига кўмакдош. Яқинда машинасозлар республикамизнинг Тошкент, Бухоро, Самарқанд тўқимачиларига юздан ортиқ станок ва кўплаб узеллар совға қилдилар.

В. БЕЛИНСКИЙ.

ЙЎЛОВЧИЛАРГА ҚУЛАЙЛИК

Республика граждан ҳаво флоти бошқармаси қашқадарёликларга яна бир қулайлик яратиб берди. Сергелидан Китобга, Китобдан / Қаршига пассажир самолётлари қатнайдиган бўлди. Сергели—Китоб, Қарши—Китоб ва Китоб—Қарши маршрути бўйлаб қатнайдиган самолётлар қашқадарёликларнинг йўлини яқин қилди.

Т. ПАРДАЕВ.

Қизилтепа районидаги «Маликчўл» совхози куркаларни боқиб кўпайтирадиган Бухоро областидаги ягона хўжаликдир. Совхозда ҳозир 3 мингтадан зиёд курка боқиляпти. Паррандабоқарлар йил охиригача уларнинг сонини 50 мингтага етказиш ва давлатга 320 тонна гўшт етказиб беришга аҳд қилишган. Бунинг учун Навоий паррандачилик фабрикаси инкубаторийсига 108 минг дона тухум етказиб берилади ва 75 мингта жўжа олинади. Жўжалар совхозга келтирилиб боқилади. Уларнинг вазни камида 8 килограммга етгач, гўштга ва хўжаликларга топширилади. Бунга илғор куркабоқар Рўзигул Ҳаитова катта ҳисса қўшяпти. Суратда: Рўзигул Ҳаитова куркаларга дон бераётир.

Б. Мўминов фотоси (ЎзТАГ).

МАРҒИЛОН ҚЎШИҒИ

Журналист ён дафтаридан

Ўша куни улар Нурхонга гулдаста ҳадя этдилар. Марғилоннинг гавжум хиёбонида ҳамшаҳарларига мағрур боқиб турган Нурхон ҳайкали гулларга чулғанди. Марғилоннинг биринчи қўшиқчиси, биринчи раққосаси Нурхон бугунги бахтиёр опа-сингилларига ҳавас билан қараб қолди.

Нурхон ҳузуридан қайтган бахтиёрлар даврага йиғилдилар. Улар бир-бирларига ўзларининг меҳнатлари, меҳнатдан топган шуҳратлари, тажрибалари, шодиёна орзу-ниятлари ҳақида сўзлаб тугата олмасдилар.

— Энди навбат қўшиққа! — деди аллаким.

— Ойнахон айтсин, Ойнахон... — дейишди дугоналар ҳаяжон билан.

Ҳамманинг нигоҳи чеҳраси ўрик гулидек товланган аёлда. Ойнахон эса икки юзининг ял-ял ёнишидан ўртанар, гим қора, йирик кўзларида иффат мавжланар, кўпчилик ўртасида қўшиқ айтишдан ийманарди. Ахир қўймадилар. Ойнахоннинг қалбига оташ чўғини солдилар. У хиёл жилмайиб, қўшиқ бошлади. Шўх, дилбар қўшиқ. Марғилоннинг атласчи, ипакчи хотин-қизларини мадҳ этувчи, уларнинг беғубор бахтини, осуда ҳаётини, чин севгисини куйловчи қўшиқ. Овози тиниқ, жарангли бу ёш, гўзал аёлга ҳавасим келди.

— Ойнахон нима иш қилади? — шивирлаб сўрадим ўнг ёнимда ўтирган Марғилоннинг таниқли педагогларидан бири Гулсумхон Сайфиддиновадан.

— Ўқитувчи!

— Ҳамкасб экансизлар....

— Ҳа, ўзим ўқитганман мактабда.

Аълочи эди. Ўшанда ҳам биз унинг қўшиқларини яхши кўрардик. «Сен, Ойнахон, санъаткор бўл, саҳналарда қўшиқ айтасан», дердим. У бўлса, «Йўқ, Гулсум опа, сизга ўхшаган ўқитувчи бўламан, қўшиқ эса доим мен билан» деб жавоб берарди. Мана, айтганидай, Фарғонада институтни битириб, тил-адабиёт ўқитувчиси бўлиб келганига ҳам ўн йилдан ошди. Қўшиғи эса ўзи билан. Шунақанги davраларда дилларимизни бирам яйратадики...

Ойнахоннинг овози тобора баландроқ жаранглар, қўшиқ оҳанги дилларни эркалар эди.

— Мактабда яхши ишлайдиларми? — Гулсум опадан аста сўрадим.

— Бўлмасам-чи?! У жуда яхши ўқитувчи. Ўзи ўқиган 2-мактабда ишлаяпти. Тўрт қаватли даңғиллама мактабда. Бир куни десангиз, қизиқиб дарсига кирдим. Аммо роҳат қилдим. Болаларни ўзига шундай ром қилиб олганки, ҳаммаси Ойнахонни тушунишади, ҳаммаси Ойнахонни севишади. Унинг синфида ўзлаштириш ва давоматнинг юқори бўлиши, ота-оналарнинг «Ойнахон Бурхонова» деганда тилларидан бол томиши ана шундан экан. Мактабда тил-адабиёт кабинетлари ташкил қилган, тўгаракларга бош бўлган, шоир, ёзувчиларга бағишлаб кечалар ўтказган шу Ойнахон! Тағин денг, уч йилдан бери мактаб илмий бўлим мудири. Ана шунақа...

Гулсум опа яна қўшиққа маҳлиё бўлди. Мен эса даврада ўтирган қиз-жувонларнинг кўзларига қарайман. Завқ-шавққа, ишққа, ҳаёга тўла кўзлар. Чап ёнимда ўтирган ипак комбинати ишчиси Робахон Қорабоева мен томон энгашиб, сўз қотади.

— Омон бўлгур, Ойнахон жуда ажойиб-да. Маҳалламизда етти йилдан бери хотин-қизлар совети раиси. Муомаласи ипакка ўхшайди, денг. Бизнинг Карл Маркс номли маҳалламиз шаҳардаги энг тартибли, намунали ва обод маҳаллалардан бири. Хотин-қизлар ҳар соҳада ишлашади. Тўйлар, йиғинларни айтмайсизми, ҳаммаси янгича. Оилавий жанжаллар йўқ деярли. Ҳаммаси Ойнахондан ҳайиқишади, уни ҳурмат қилишади.

— Ўзининг оиласи қалай?

— Ҳавас қилса арзийдиган. Эри агроном, тўртта болалари бор...

Даврадагилар Ойнахондан яна ва яна қўшиқ айтишни сўрайдилар.

— Майли, — дейди Ойнахон дурдек тишларини йилтиратиб, — Мукаррамхон билан Назирахонга аталган қўшиғим бор эди. Шуни ҳам айта қолай...

Олқиш ҳамма ёқни тутиб кетди. «Айтинг, айтинг!» дейишди. Қўшиқ сатрлари юракларни қитиқлаб юборди.

Гул баргига қўнган шабнамни
Сирға қилиб тақким келади.
Ипакчи қиз Мукаррамхонга
Кулиб-кулиб боққим келади.

Ҳамма Мукаррамга қарайди. Туташ қошлари қундуздек қора бу аёл ипак комбинати ишчиси. Унинг бригадаси илғорлар сафидан доимий ўрин олган. Номи қўшиққа, куйга ярашуғлик бу ипакчининг довруғи аллақачон достон бўлган. У — СССР Олий Советининг депутати.

КПСС XXIV съездига делегат бўлиб қатнашган. Мукаррам Иброҳимова Москвага бориб, СССРнинг олтин тўйига бағишланган тантанада ҳам қатнашган. Кремлнинг Съездлар саройида кўп миллатли қардошлар қаторида ўтирганида ҳам Мукаррам мана шу дугоналарини, гуллаб-яшнаётган Марғилонни, Ойнахоннинг дилбар қўшиқларини эслади. Меҳнати — бахт поёндози бўлиб — Москвада қанчалар фахр-ифтихор билан сайр этганини келгач дўстларига сўзлаб берди.

Ойнахон қўшиқнинг давомини Назирага бағишлади. Кимдир Назирани ўйинга тортди. Юзлари сутдек оқ, қошлари қайрилма бу аёлни мен Тошкентда, Ўзбекистон ССР Олий Советининг сессиясида кўрган, суҳбатлашган эдим. Ҳа, у депутат. У «Атлас» фирмасининг тайёрлаш цехида мастер. Атласни ким севмайди, ким киймайди дейсиз. Назирахонлар кун сайин кўпроқ атлас ишлаб чиқариш ҳаракатида.

Назиранинг борлиғидан гўзаллик ёғилиб, эгнидаги атлас кўйлаги ранго-ранг товланиб рақсга туша бошлади. Қўшиққа рақс ярашди. Қизиқ, бу марғилонликларнинг ҳаммаси санъаткор-а! Ўзини гўзал десам, тўқиган атласи гўзал, рақси эса атласидан ҳам... Назира, Назира... Иш устида гоят жиддий, ақлли, халқ наказини ўташда нақадар талабчан ва жонкуяр, уйда меҳрибон она, қалби эса нозик туйғулар билан тўла...

Даврадагиларнинг ҳаммасига бир-бир қарайман. Дид билан кийинган, кўзларида бахт нашъаси балқиган, ақли етук, таланти баркамол, интилиши беқиёс, орзулари мўл. Ҳаммаси ҳам ўз иш жойида бири-биридан илғор. Исми-фамилияларини санаб берай десам, улар жуда кўп. Зеро, марғилонлик ташаббускорлар, чевар ипакчилар ҳақида матбуот саҳифаларида тез-тез ўқиб турасиз.

Уларга қараб, мен юзлаб Нурхонларни, ҳа, давримизда бахтини топган Нурхонларни кўрдим. Нурхонларнинг қўшиқларини тингладим.

Республикамизнинг ипак шаҳри Марғилонда ажойиб қўшиқ янграяпти. Бу — яшаш, яратиш, порлоқ келажак сари дадил одим отиш қўшиғидир...

Санъат МАҲМУДОВА.

ЯНГИ ЛОЙИҲАЛАШ ИНСТИТУТЛАРИ

Ўзбекистонда сув хўжалиги қурилишида катта программа амалга оширилаётганлиги, янги ерлар ўзлаштирилиб экинлар экилаётганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигида иккита лойиҳалаш институти тузилди. Булардан бири «Ферганагипроводхоз» институти Фарғона водийсидаги учта область учун, «Самаркандгипроводхоз» институти эса Самарқанд, Бухоро, Қашқадарё областларида лойиҳалаш-қидирув ишларини ўтказиш, лойиҳа ҳужжатларини тайёрлаш билан шуғулланади. Мелиораторларнинг янги лойиҳалаш марказлари ўзининг янги ишлаб чиқариш-техника базасига, замонавий асбоб-ускуналар билан таъминланган лабораториялар, устахоналарга эга бўлади. Шу мақсадда министрликнинг бош институти «Узгипроводхоз»да ишлаб чиқариш базалари лойиҳасини тузиш учун махсус бўлим очилди.

Республика Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигида институтларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш юзасидан лойиҳа ишлари бош бошқармаси ташкил этилади.

(ЎзТАГ).

Спорт. Спорт. Спорт.

ЎЗБЕКИСТОН XVI СПАРТАКИАДАСИ

Кураш

Бэги анъанавий республика спартакиадасининг ҳал қилувчи мусобақалари спортнинг 18 тури бўйича давом этмоқда. Курашлар спартакиада низомига кўра ҳозир асосан ўсмир-ёшлар командалари ўртасида боряпти. Жумладан Чирчиқда курашнинг классик туридан полвонлар беллашуви уч кун давом этди. Республика шахсий-команда биринчилигида жами 75 курашчи куч синашди. Студентлар спорт жамияти — «Буревестник» вакиллари 102 очко жамғариб мусобақа ғолиби бўлишди. Кейинги икки ўрин СКА ҳамда «Меҳнат» жамияти полвонларига берилди. Вазнларига кўра қуйидагилар пешқадам бўлдилар: В. Аникин, М. Муфтахутдинов, К. Аликберов (СКА, Тошкент), тошкентлик студентлар В. Цой, А. Аҳмедов, А. Левин, А. Мизиков, И. Ставкер, М. Мирзоев ҳамда меҳнатчи В. Жўраев (Тошкент).

Мерганлик

Тошкентдаги «Восток» спорт клуби отишмахонасида мерганлар республика шахсий-команда биринчилиги учун курашдилар. Команда ҳисобида армиячилар (Тошкент) 84 очко билан ғолиб келишди. Динамочи ҳамда спартакчи мерганлар эса 2—3-фахрли ўринларни эгалладилар. Мусобақа иштирокчиси андижонлик спартакчи А. Голобородовнинг аниқ нишонга олишлари томошабинлар эътиборини тортди.

Теннис

Республикамиз пойтахтининг «Пахтакор» ҳамда «Динамо» стадиони теннис майдончаларида спартакиада программаси бўйича ўтказилаётган мусобақалар тугаш арафасида. Команда биринчилиги учун асосий кураш «Локомотив» ва «Буревестник» коллективлари ўртасида бўлди. Сўнгги ўйинда студентлар жамияти вакиллари 11:7 ҳисобида ғалаба қилиб биринчи бўлишди. Учинчи ўринни спартакчилар эгалладилар. Энди навбат шахсий биринчиликка.

Оғир атлетика

Тош кўтарувчи полвонлар кураши Бухоро шаҳрида ўтказилди. Бир неча кун давом этган ҳаяжонли ўйинларда ғолиб команда номини олиш спартакчиларга насиб қилди. Меҳнатчилар билан динамочилар эса иккинчи ва учинчи ўринларни баҳам кўрдилар. Мусобақа кезлари республиканинг янги тўрт рекорди ўрнатилди. Тошкентлик динамочи Х. Умаров ўта енгил вазнлилар орасида ўзини кўрсатди. У даст ва силтаб кўтаришда жами 180 (78+102) килограммлик натижага эришди. Энг енгил вазнли спартакчи В. Нам (Тошкент) даст кўтаришда 85 килограмм билан рекорд қўйди.

ТИББИЁТ АЖОЙИБОТЛАРИ

Ҳомиладор аёлларнинг ойкуни етса, улар жой танламайдилар: туядами, аравадами, самолётдами, машинадами кўз ёрийди-қўяди. Мана, бир неча ҳаётий мисоллар. Москва—Красноярск-экспресс поезди шамолдай учиб кетаётган бир вақтда радиодан: «Агар поездда врач бўлса, еттинчи вагонга келишини сўраймиз», деган овоз эшитилиб қолди. Ўн беш минутда еттинчи вагоннинг коридори медицина хизматчилари билан тўлиб кетди. Улар орасида стоматологлар, терапевтлар, кўз докторлари, невропатологлар, хирурглар, акушерлар бор эди. Пермга кетаётган аёлнинг кўзи ёрий бошлади. Врачлар қўлларидан келган ишларни бажонидил бажо келтирдилар. Ҳатто, бир литр спирт ҳам топилди.

Поезд Ярославлга етиб келди. Она ва болани замбилда олиб чиқишди. Янги меҳмонга Ярослав деб исм қўйишди.

ПОЕЗДДА, САМОЛЕТДА, ПАРОХОДДА ТУҒИЛГАНЛАР

89 йўловчини бағрига олган ҳаво лайнери «ИЛ-18» Тошкентдан-Симферополь томон парвоз қилмоқда эди. Айни шу пайтда тошкентлик Анна Купряновна Сисюкнинг дарди тутиб қолади. Аёлнинг бахтига самолётда навоийлик врач А. Каримова ва андижонлик ҳамшира А. Ибодуллаева бор экан. Медиклар чақалоқни қабул қилиб олишади. Пассажирлар ҳаво лайнери шарафига қизалоққа Ильина деб исм беришади. Симферополга етиб келганда, пассажирлар Ильинага совға—коляска тақдим этишди. Учувчилар эса рамзий «метрика» ёзиб беришди: «Учиш баландлиги— 8.400 метр, учиш тезлиги — соатига 650 километр, туғилган жойи—Кавказ осмонида».

1968 йил 20 февралда инглиз пароходи марказий Атлантикада сузиб кетаётган эди. Пароходда инглиз газетаси «Сан»нинг спорт бўйича редактори Рой Стрэтфорд Бентли ва унинг умр йўлдоши Эмилия хоним Бентли ҳам бор эди. Эмилия хоним дард сезиб қолди. Ажабо, унинг сумкасида «кўзи ёришига бир ярим ой бор», деган справка бор эди-ку. Бунинг устига пароходда бирорта ҳам врач йўқ эди. Саросимага тушиб қолган капитан эфирга тиббий ёрдам сўраб радиограмма юборди. Шу ондаёқ совет танкери «Инкерман»дан «кутинг» деб жавоб келди. Икки соатдан сўнг пароходга ёрдам етиб келди. Врач Владимир Емельяненкони зудлик билан Эмилия хонимнинг хонасига киритиб юборишди. Орадан беш соат чамаси вақт ўтди. Иккала пароход аҳли очиқ денгизда ишни омон-эсон ўгалланишини сабрсизлик билан кутиб туришди. Ниҳоят, хавфли дамлар орқада қолиб кетди. Врач Емельяненко «Она ва чақалоқ йўлида давом этаверса бўлади» деди. Қизалоқнинг ота ва онаси, экипаж аҳли совет пароходи шарафига қизалоқни Инкерман яъни Инка деб аташди.

• • •

Энди туғилган чақалоқларнинг вазни асосан, 2,5-3.5 килограмм келади. Лекин вазни 283 граммли чақалоқ ҳам туғилган. Вазни энг оғир чақалоқ 10 килограмм 880 грамм келган.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30— МОСКВА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.40 — «Қизил галстук» (тележурнал). 19.10 — «Ўзбекистон» (киножурнал). 19.20 — Ахборот. 19.35 — Студентлик — олтин даврим. 20.15 — Совет тинчлик программаси амалда. 20.30 — Ўн минут музика. 20.40 — Ахборот. 21.00 — Ўзбекистон чорвадори. 21.30— Муроджон Аҳмедов куйлайди. 22.00 — «Вақт». 22.30 — «ЧАШМА». ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.55 — ТОШКЕНТ. 11.00 — Тиканли қалъа (бадиий фильмнинг 1-серияси). 11.30 — Полвон ва қизиқчи (бадиий фильм). 13.05 — Фильм-концерт. 18.30 — МОСКВА. 18.50 — Концерт. 19.40 — Кондан—комбайнгача. 20.10 — Музика ва поэзия. 20.50 — Атаманнинг тугатилиши (бадиий фильмнинг 1-серияси). 22.00 — Ёш рассомлар ижоди (Тошкент). 22.30— Ҳужжатли экран. 23.45 — Жаҳон халқлари ижоди. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари .19.15 — Телефильм. 19.30 — Ўқув кўрсатуви. 20.00 — Кохановкалик артист (бадиий фильм). 21.10 — Адабий кўрсатув. 22.10 — Телеспектакль.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 23/V да Хореография билим юртининг студентлари ижросида бир пардали балетлар.

КИНО

Гайдук Ангел саргузашти; Ралу хонимнинг сепи — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 11, кундуз соат 2.15, 5.30 кеч соат 8.45 минутда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 3, кеч соат 6, 9 да).

Дон Жуан Таллинда — «ДРУЖБА» (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

Тонг олдидан — «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (эрталаб соат 11.30, кундуз соат 1, 5.30 кеч соат 7 да).

Ҳамроз — «ДРУЖБА» (кундуз соат 12, 2.30, 5.20, кеч соат 8 да), НАВОИЙ номли (ўзбек тилида) (эрталаб соат 10.40, кундуз соат 1.30, 4, кеч соат 6.30, 9 да).

Ралу хонимнинг сепи; Аёллар уйидан ташқари ҳолатда — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11.15, кундуз соат 2.30, 5.45, кеч соат 8.45 минутда).

Сенинг тақдиринг деб — «СПУТНИК» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 11, кундуз соат 3, кеч соат 7 да).

Сокин қирғоқлар— «СПУТНИК» (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

Ралу хонимнинг сепи — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун), «ВОСТОК» (эрталаб соат 11, кундуз соат 1, 3, 5, кеч соат 7, 9да).

Дарахтлар остидаги уй — ҲАМЗА номли (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

Гилла зираи — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12.30, 4.30, кеч соат 8.45 минутда).

Садоқат — (ўзбек тилида) «КЎКЧА» (кундуз соат 12, 3, кеч соат 6, 8.40 минутда).

Утли қор — «МОСКВА» (кундуз соат 2.30, кеч соат 8.30 минутда).

ЁЗГИ БИНОДА

Гайдук Ангел саргузаштлари; Ралу хонимнинг сепи — «ФЕСТИВАЛЬ» (кеч соат 8.50 минутда).

Сенинг тақдиринг деб — «ХИВА» (кеч соат 8.50, 10.40 минутда).

Кашмирдаги севги — ТЕЛЬМАН номли (кеч соат 8.30 минутда).

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА

26 май кеч соат 6 да

ФУТБОЛ

КХДР — Ўзбекистон ССР командалари ўртасида халқаро ўртоқлик учрашуви

ЎТКАЗИЛАДИ

«Аннокан» — «Пахтакор»
олий лига (Тошкент шаҳри)
(Пхеньян шаҳри).

Билетлар «Пахтакор» стадионининг барча кассаларида ва барча район кассаларида сотилмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН ССРнинг БАРЧА ТАШКИЛОТЛАРИ, КОРХОНАЛАРИ, КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«Узсельхозтехника»нинг 1-Қорақалпоғистон республика марказий базаси

ТУГАТИЛДИ

Даъволар 10 июнгача қуйидаги адрес бўйича қабул қилинади: Қорақалпоғистон АССР Хўжайли шаҳри, Коммунизм кўчаси, 2-уй.

Шу муддатдан сўнг даъволар қабул қилинмайди.

ЎЗБЕКИСТОН ЭПИДЕМИОЛОГИЯ, МИКРОБИОЛОГИЯ ВА ЮҚУМЛИ КАСАЛЛИКЛАР ИЛМИЙ-ТЕКШИРИШ ИНСТИТУТИ қуйидаги вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

дизентерия эпидемиологияси ва клиникаси лабораториясининг мудири;

микробиология бўлими сальмонеллезлар группасининг катта (1) ва кичик (2) илмий ходимлари;

ичак инфекциялари бактериологияси лабораторияси ва ташкилий-методика бўлимининг катта илмий ходимлари;

тиф—паратиф касалликлари диагностикаси лабораториясининг катта ва кичик илмий ходимлари;

лабораториялар кичик илмий ходимлари — зооноз инфекциялари (2), ич терлама, паратиф эпидемиологияси ва медицина географияси, вабо чечак, касалликлари.

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Литературная кўчаси, 2-уй.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ГЕОЛОГИЯ МИНИСТРЛИГИНИНГ ТОШКЕНТ ГЕОЛОГИЯ-РАЗВЕДКА ТЕХНИКУМИ 1973—1974 ўқув йили учун кундузги бўлимга қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Фойдали қазилмалар конлари геологияси, бу конларни қидириш ва разведка қилиш;

фойдали қазилмалар конларини қидириш ва разведка қилишнинг геофизик методлари;

гидрогеология ва инженерлик геологияси;

фойдали қазилмалар конларини разведка қилиш техникаси (ўзбек ва рус группалари);

тез ишловчи математик машиналарни программалаштириш;

Ўқиш муддати — 2 йилу 6 ой.

СИРТҚИ БЎЛИМГА

фойдали қазилмалар конларининг геологияси, бу конларни қидириш ва разведка қилиш;

фойдали қазилмалар конларини қидириш ва разведка қилишнинг геофизик методлари;

гидрогеология ва инженерлик геологияси;

фойдали қазилмалар конларини разведка қилиш техникаси.

Техникумга 10-11 синф ҳажмида маълумоти бўлганлар қабул қилинади.

Кирувчилар қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар:

рус группасига кирувчилар — математикадан (оғзаки), рус тили ва адабиётидан (иншо);

ўзбек группасига кирувчилар — математикадан (оғзаки), ўзбек тили ва адабиётидан (иншо).

Бошқа шаҳардан келганлар ётоқхона билан таъминланади.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: техникум директори номига ёзилган ариза, маълумоти тўғрисида ҳужжат (асл нусхаси), 286-формадаги медицина справкаси, 3х4 см катталикдаги 3 дона фотосурат (бош кийимсиз).

Паспорт ёки туғилганлик ҳақидаги ҳужжат, ҳарбий билет ёки рўйхатга олинганлик тўғрисидаги гувоҳнома шахсан кўрсатилади.

Кундузги бўлимга — аризалар 1 июлдан 15 августгача, кириш имтиҳонлари — 1 августдан 20 августгача қабул қилинади.

Ўқувчилар составига қабул қилиш 21 августдан 24 августгача ўтказилади.

Сиртқи бўлимга — ҳужжатлар 1 октябрдан 30 ноябргача, кириш имтиҳонлари — 15 ноябрдан 10 декабргача қабул қилинади.

Ўқувчилар составига қабул қилиш 16 декабрдан 25 декабргача ўтказилади.

2 йиллик иш стажига эга бўлганлар кундузги ва сиртқи бўлимга киришда директор номига ёзилган аризага корхона директори томонидан тасдиқланган меҳнат дафтарчасидан кўчирмани қўшиб топширадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент-95, Студентлар шаҳарчаси, Қамарниссо кўчаси, 1-уй.

Тошкент шаҳар Октябрь район маориф бўлими, район касаба союз комитети ва 82-ўрта мактаб коллективи шу мактабнинг ўқитувчиси Н. Шокировга отаси

Едгор ШОКИРОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ✦ ТЕЛЕФОНЛАР эълонлар — 338142. коммутатор — 330249 дан 330258 гача.

Б. — 119. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р. 01449.